COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 24.5.2023
COM(2023) 600 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN, COMITETUL REGIUNILOR ȘI BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII

Semestrul european 2023 - pachetul de primăvară

{SWD(2023) 628 final} - {SWD(2023) 629 final} - {SWD(2023) 630 final} - {SWD(2023) 631 final} - {SWD(2023) 632 final} - {SWD(2023) 633 final} - {SWD(2023) 634 final} - {SWD(2023) 635 final} - {SWD(2023) 636 final} - {SWD(2023) 637 final} - {SWD(2023) 638 final} - {SWD(2023) 639 final} - {SWD(2023) 640 final} - {SWD(2023) 641 final} - {SWD(2023) 642 final} - {SWD(2023) 643 final} - {SWD(2023) 644 final}

1. INTRODUCERE

În contextul dificil marcat de invadarea neprovocată a Ucrainei de către Rusia, economia UE a continuat să dea dovadă de o reziliență remarcabilă. UE și-a redus cu succes dependența de combustibilii fosili din Rusia, a limitat impactul negativ asupra activității economice și a intrat în 2023 de pe o poziție mai bună decât se preconizase. Revenindu-și după stagnarea înregistrată la sfârșitul anului 2022, se estimează că creșterea PIB-ului se va consolida în cursul anului 2023 datorită prețurilor angro ale gazelor naturale semnificativ mai scăzute și rezilienței continue de pe piața muncii. Cu toate acestea, inflația ridicată continuă să afecteze puterea de cumpărare a gospodăriilor, în special în rândul grupurilor vulnerabile, conducând la riscuri mai mari de sărăcie și afectând competitivitatea europeană, mai ales deoarece prețurile energiei rămân semnificativ mai ridicate decât în restul lumii. În plus, mediul extern marcat de creșterea protecționismului și a concurenței geostrategice subliniază și mai mult necesitatea de a proteja competitivitatea și autonomia strategică deschisă a economiei UE. Punerea în aplicare susținută a Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) declanșează reforme și investiții majore într-o gamă largă de domenii de politică. Implementarea MRR sprijină expansiunea economică și va contribui la creșterea rezilienței statelor membre.

Menținerea dinamicii reformelor și a investițiilor va fi esențială pentru a asigura prosperitatea, competitivitatea, echitatea și reziliența UE pe termen lung. Semestrul european, susținut de MRR și de alte fonduri ale UE, cum ar fi cele din cadrul politicii de coeziune și programul InvestEU, se află în centrul strategiei economice și de ocupare a forței de muncă a UE adaptate exigențelor viitorului, astfel cum se subliniază în Planul industrial al Pactului verde al UE[1] și în strategia sa privind competitivitatea pe termen lung[2]. În special, statele membre ar trebui să continue să înregistreze progrese în ceea ce privește decarbonizarea economiilor lor, să abordeze deficitele și neconcordanțele în materie de forță de muncă și de competențe, să sprijine crearea de locuri de muncă de calitate, să promoveze egalitatea de șanse, să stimuleze digitalizarea, cercetarea și inovarea, să reducă sarcinile administrative și de reglementare, să accelereze și să simplifice procedurile administrative și de autorizare, să ofere condiții-cadru adecvate pentru investiții la nivel național și subnațional și să își modernizeze administrațiile publice. Semestrul european continuă să ofere cadrul de coordonare a politicilor destinate acestor scopuri, orientând și monitorizând punerea în aplicare într-un mod complementar a MRR și a programelor politicii de coeziune și contribuind la punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și la realizarea obiectivelor principale ale UE pentru 2030 în materie de ocupare a forței de muncă, competențe și reducere a sărăciei. Rapoartele de țară pentru 2023[3], pe care Comisia le-a publicat astăzi, analizează provocările, inclusiv cele legate de dubla tranziție, de reziliența economică și socială și de competitivitate, din fiecare stat membru și prezintă măsura în care aceste provocări sunt abordate în planurile lor naționale de redresare și reziliență (PNRR). Revizuirile în curs ale planurilor de redresare și reziliență și includerea capitolelor privind REPowerEU[4] cu finanțare suplimentară sub formă de granturi și

[1] COM(2023) 62 final.
[2] COM(2023) 168 final.
[3] SWD(2023) 601 - 627.
[4] Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și

împrumuturi oferă o ocazie în plus de a răspunde cu eficacitate acestor provocări, în special în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului industrial al Pactului verde și a planului REPowerEU.

Pe baza analizei rapoartelor de țară, propunerile Comisiei de recomandări specifice fiecărei țări pentru 2023[5] oferă statelor membre orientări cu privire la soluționarea principalelor chestiuni economice și sociale care sunt abordate doar parțial sau care nu sunt abordate în planurile de redresare și reziliență. Cele patru dimensiuni ale sustenabilității competitive a UE – sustenabilitatea din punctul de vedere al mediului, productivitatea, echitatea și stabilitatea macroeconomică – rămân în centrul acestor orientări[6]. Recomandările propuse subliniază necesitatea de a asigura o politică fiscal-bugetară prudentă în perioada 2023-2024, în special prin eliminarea treptată a măsurilor mai puțin precise de sprijin din domeniul energiei aflate în prezent în vigoare și prin reducerea datoriei pe termen mediu. Recomandările invită, de asemenea, statele membre să continue în mod constant sau, în mai multe cazuri, să accelereze punerea în aplicare a planurilor lor de redresare și reziliență, având în vedere că termenul-limită este 2026, și să pună în aplicare rapid programele din cadrul politicii de coeziune, în strânsă coordonare cu planurile de redresare și reziliență, inclusiv prin asigurarea capacităților administrative adecvate. Propunerile de recomandări evidențiază, de asemenea, reformele legate de energie și provocările în materie de investiții, inclusiv recalificarea și perfecționarea populației active, pe care statele membre sunt invitate să le abordeze în cadrul REPowerEU și al planurilor lor naționale privind energia și clima[7]. Rapoartele de țară și Raportul Eurostat din 2022 de monitorizare a obiectivelor de dezvoltare durabilă furnizează, de asemenea, informații actualizate și coerente cu privire la progresele înregistrate în vederea îndeplinirii obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) în toate statele membre. La nivelul UE, în ultimii ani s-au înregistrat progrese în cazul mai multor ODD, cele mai semnificative vizând asigurarea de condiții de muncă decente și a creșterii economice (ODD 8) și reducerea sărăciei (ODD 1). De asemenea, s-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește egalitatea de gen (ODD 5)[8]. Rapoartele de țară includ, de asemenea, tabloul de bord social, care oferă o imagine de ansamblu cuprinzătoare a provocărilor sociale și în materie de ocupare a forței de muncă, egalitate și competențe legate de punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și a strategiilor aferente uniunii egalității.

Dialogul constructiv cu statele membre, precum și dialogul interinstituțional consolidat la nivelul UE vor continua pe tot parcursul procesului semestrului european. Dialogul politic strâns privind planurile de redresare și reziliență le-a permis Comisiei și statelor membre să își consolideze și să își aprofundeze cooperarea în domeniul politicilor economice și sociale. Acest

---

reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (JO L 63, 28.2.2023, p. 1).

[5] COM(2023) 601 - 627.

[6] A se vedea Analiza anuală a creșterii durabile pentru 2023: COM(2022) 780 final.

[7] A se vedea Comunicarea Comisiei privind orientările adresate statelor membre pentru actualizarea planurilor naționale privind energia și clima pentru perioada 2021-2030 (C/2022/9264 final).

[8] A se vedea apendicele 3. La 15 mai, Comisia a publicat, de asemenea, prima sa Analiză voluntară la nivelul UE a punerii în aplicare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă [COM(2023) 700 final], care urmează să fie prezentată în cadrul Forumului politic la nivel înalt pentru dezvoltare durabilă al Organizației Națiunilor Unite din 2023. Analiza reafirmă angajamentul UE față de Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă în cadrul unei abordări guvernamentale integratoare, care corelează dimensiunea internă cu cea externă.

dialog asigură o largă asumare a responsabilității și este prevăzut să continue în timpul punerii în aplicare în curs a planurilor de redresare și reziliență și al modificărilor acestora preconizate pentru 2023, inclusiv în contextul planului REPowerEU. Subiectele abordate în rapoartele de țară și în recomandările specifice fiecărei țări oferă o ocazie în plus de a extinde dialogul. De asemenea, Comisia își va continua dialogul strâns cu Parlamentul European cu privire la principalele evoluții sociale și economice și va continua să colaboreze cu acesta în fiecare etapă importantă a ciclului anual de coordonare al semestrului european.

Realizarea cu succes a priorităților semestrului european și ale Mecanismului de redresare și reziliență necesită implicarea permanentă și structurată a partenerilor sociali și a altor părți interesate, precum și acțiuni de sensibilizare atât la nivelul UE, cât și la nivel național. În cursul dialogului macroeconomic bianual desfășurat la nivel politic și tehnic între Consiliu, Comisie, Banca Centrală Europeană (BCE) și partenerii sociali europeni are loc un schimb de opinii continuu cu privire la evoluțiile sociale și economice din UE. În plus, implicarea activă a partenerilor sociali și a părților interesate de la nivelul UE și de la nivel național și subnațional, după caz, prin reuniuni periodice specifice (de exemplu evenimentele anuale ale părților interesate din cadrul MRR) în toate etapele semestrului european și ale procesului de punere în aplicare a MRR facilitează identificarea în comun a provocărilor, îmbunătățirea soluțiilor de politică și asigurarea unei asumări mai largi a responsabilității și a transparenței agendei de politică economică și socială[9]. Acțiunile de comunicare și informare contribuie, de asemenea, la sensibilizarea publicului și la creșterea transparenței cu privire la sprijinul acordat prin MRR[10].

[9] La 25 ianuarie 2023, Comisia a propus adoptarea unei Recomandări a Consiliului [COM(2023) 38 final] care stabilește modul în care statele membre ale UE pot consolida și mai mult dialogul social la nivel național, precum și o Comunicare privind consolidarea și promovarea dialogului social la nivelul UE. Mai mult, Comisia va continua să utilizeze forumurile existente în cadrul semestrului european pentru a informa și a implica partenerii sociali și în ceea ce privește punerea în aplicare a MRR.

[10] Comisia Europeană a lansat o hartă interactivă cu exemple reale de schimbări pozitive produse de proiectele finanțate: Mecanismul de redresare și reziliență (europa.eu).

La 26 aprilie 2023, Comisia a prezentat propuneri legislative privind un cadru reformat de guvernanță economică[11]. Obiectivul central al acestor propuneri este de a consolida sustenabilitatea datoriei publice și de a promova o creștere durabilă, favorabilă incluziunii și rezilientă în toate statele membre, prin reforme și investiții. Planurile fiscal-bugetare și structurale pe termen mediu pe care statele membre le vor elabora și prezenta constituie piatra de temelie a propunerilor. Conform propunerilor Comisiei, statele membre își vor stabili în planurile lor țintele pentru cheltuieli, măsurile de remediere a dezechilibrelor macroeconomice și reformele și investițiile prioritare pe o perioadă de cel puțin 4 ani. Noul proces de supraveghere bugetară ar rămâne integrat în semestrul european, care ar continua astfel să fie cadrul central de coordonare a politicilor economice și de ocupare a forței de muncă, asigurând complementaritatea dintre planurile fiscal-bugetare și structurale pe termen mediu și investițiile și reformele incluse în planurile de redresare și reziliență și în programele politicii de coeziune. Ajungerea rapidă la un acord între Parlamentul European și Consiliu cu privire la propunerile menționate reprezintă o prioritate urgentă, iar Comisia sprijină hotărârea Consiliului de a încheia lucrările privind cadrul de guvernanță economică în 2023.

2. PERSPECTIVELE ECONOMICE ȘI PRIVIND OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

Performanța peste așteptări a economiei UE de la începutul anului 2023 și scăderea prețurilor energiei îmbunătățesc perspectivele de creștere pentru acest an și pentru anul următor. În plus, eforturile comune de diversificare a aprovizionării cu energie, de umplere a instalațiilor de înmagazinare a gazelor și de reducere a cererii de energie, alături de condițiile meteorologice blânde, au atenuat impactul socioeconomic al acestor tensiuni. În perspectivă, se preconizează că scăderea prețurilor energiei, refacerea lanțurilor de aprovizionare și o piață a muncii în continuare puternică vor sprijini economia UE. Deși riscul unei penurii de gaze s-a redus în mod semnificativ, prețurile gazelor pentru iarna următoare și ulterior sunt în continuare incerte. În ansamblu, se estimează că activitatea economică va crește într-un ritm ușor mai accelerat decât se preconizase anterior. Se estimează că PIB-ul UE va crește cu 1,0 % în 2023 și cu 1,7 % în 2024.

Se preconizează că inflația va continua să scadă, dar presiunile asupra prețurilor de bază se dovedesc a fi mai persistente, având un impact asupra întreprinderilor și afectând puterea de cumpărare a gospodăriilor. Inflația totală din UE a atins un nivel maxim de 11,5 % în octombrie 2022, iar diferențele în materie de inflație dintre statele membre ale UE și statele membre ale zonei euro au atins cote istorice. Cu toate acestea, presiunile asupra prețurilor s-au extins treptat, pe măsură ce actorii economici interni s-au adaptat la creșterea prețurilor factorilor de producție. Prin urmare, inflația de bază, care exclude prețul energiei și al alimentelor neprelucrate, s-a dovedit a fi mai persistentă; se preconizează însă că aceasta va fi atins nivelul maxim în primul trimestru al anului 2023 și va scădea treptat în trimestrele următoare. În mod similar, prețurile alimentelor au crescut în ritm accelerat în primul trimestru al anului 2023, dar se preconizează că vor atinge un nivel maxim în 2023, în concordanță cu o moderare a prețurilor produselor agricole de bază. Ca răspuns la inflația ridicată, condițiile monetare s-au înăsprit și se preconizează că această tendință va continua. Prin urmare, costurile de finanțare pentru bănci au crescut, iar standardele de creditare s-au înăsprit, încetinind fluxul de credite către economie.

[11] COM(2023) 240 - 242 final.

Deși se preconizează că inflația va continua să scadă în 2023, aceasta va rămâne cu mult peste obiectivul urmărit și va continua să afecteze puterea de cumpărare a gospodăriilor, în special în rândul grupurilor și al întreprinderilor cu venituri mici și medii inferioare.

Piața muncii rămâne solidă și se preconizează o consolidare a creșterii salariilor. Rata de ocupare, care a atins 74,8 % în ultimul trimestru al anului 2022, este apropiată de nivelul său record. Deficitul de pe piața forței de muncă[12] și șomajul au ajuns la un nivel minim record. Rata locurilor de muncă vacante pentru întreaga economie este peste media din perioada 2010-2019, în pofida unei ușoare scăderi în a doua jumătate a anului 2022, iar deficitul de forță de muncă frânează producția pentru un număr tot mai mare de întreprinderi[13]. În ceea ce privește salariile, în 2022, remunerația nominală per angajat a crescut cu 4,9 % în UE comparativ cu 2021. Însă acest ritm rămâne cu mult sub nivelul inflației, cu variații foarte mari între sectoarele industriale și între statele membre. Prin urmare, salariile reale au scăzut cu peste 4 % în UE în 2022, ceea ce a dus la o erodare substanțială a puterii de cumpărare a lucrătorilor. Creșterile recente ale salariilor minime prevăzute de lege într-o serie de state membre, împreună cu salariile negociate mai mari, contribuie la atenuarea scăderii puterii de cumpărare înregistrate în 2022. În 2024, se preconizează că piața muncii va rămâne puternică, iar creșterea salariilor va lua avânt, depășind inflația.

Sectorul financiar din UE s-a dovedit a fi rezilient în fața provocărilor emergente. Reglementarea solidă, în special datorită aplicării standardelor internaționale tuturor băncilor, supravegherea eficace și cadrul solid de gestionare a crizelor, introduse ca răspuns la criza financiară mondială, precum și progresele înregistrate în vederea finalizării uniunii bancare și a dezvoltării uniunii piețelor de capital au făcut ca sistemul financiar al UE să fie mai rezilient. Impactul turbulențelor recente care au zdruncinat piețele din SUA și Elveția începând din martie 2023 a fost ținut în frâu în UE. Totuși, acest episod a evidențiat interconectarea piețelor financiare mondiale și fragilitatea percepției investitorilor. Acesta evidențiază, de asemenea, rolul esențial al reglementării, al supravegherii și al gestionării riscurilor sectorului bancar într-un mediu macrofinanciar dificil. Incertitudinile geopolitice persistente, presiunea prelungită exercitată de inflație și propagarea treptată a unei politici monetare mai stricte au exercitat presiuni asupra sistemului financiar. Având în vedere nivelul foarte ridicat al datoriei în unele părți ale economiei și în întreaga lume, riscurile rămân ridicate.

3. CONSTRUIREA UNEI ECONOMII A UE ROBUSTE ȘI ADAPTATE EXIGENȚELOR VIITORULUI – OBIECTIVE-CHEIE ALE RECOMANDĂRILOR SPECIFICE FIECĂREI ȚĂRI PENTRU 2023

Politica economică ar trebui să abordeze în continuare riscurile legate de inflația ridicată, în special pentru gospodăriile și întreprinderile vulnerabile, precum și provocările pe termen lung. În pofida scăderii inflației prețurilor energiei, va fi nevoie de timp pentru ca presiunile asupra prețurilor să dispară. Combaterea inflației rămâne o prioritate politică esențială

[12] La calcularea deficitului de pe piața forței de muncă se iau în considerare șomerii, lucrătorii cu fracțiune de normă care doresc să lucreze mai mult, persoanele care sunt disponibile să lucreze, dar care nu caută un loc de muncă, precum și persoanele care caută un loc de muncă, dar care nu sunt disponibile imediat. Această definiție mai largă reflectă mai bine nevoile nesatisfăcute în materie de ocupare a forței de muncă.

[13] Comisia Europeană (2022), *European Business Cycle Indicators – A closer look at labour shortages across the EU*, European Economy-Technical Paper, 59.

în perioada următoare și necesită ca politicile monetare și fiscal-bugetare să fie coerente. În acest context, în 2023 ar trebui să se pună capăt măsurilor fiscal-bugetare luate ca răspuns la șocul prețurilor energiei. În cazul în care prețurile energiei cresc din nou și sprijinul nu poate fi întrerupt complet, politicile direcționate de sprijinire a gospodăriilor și a întreprinderilor vulnerabile – mai degrabă decât politicile care oferă un sprijin la scară largă și mai puțin eficace – vor rămâne esențiale. Creșterile salariale moderate nu au alimentat până în prezent o nouă inflație, iar rentabilitatea întreprinderilor a crescut. Cu toate acestea, se preconizează că salariile nominale vor continua să crească, iar interacțiunea cu evoluțiile prețurilor ar trebui monitorizată îndeaproape. Înăsprirea continuă a condițiilor financiare a relevat, de asemenea, necesitatea de a monitoriza riscurile macrofinanciare, de a avansa în continuare în direcția realizării uniunii piețelor de capital și de a finaliza uniunea bancară. Dincolo de prioritățile pe termen scurt, atât la nivelul statelor membre, cât și la nivelul UE, politicile trebuie să vizeze în continuare provocările pe termen lung, inclusiv necesitatea de a consolida competitivitatea, productivitatea, competențele și reziliența economiei UE, ținând seama de evoluțiile demografice, și de a realiza progrese rapide în ceea ce privește tranziția digitală și tranziția verde, în concordanță cu Planul industrial al Pactului verde.

MRR este esențial pentru a accelera dubla tranziție verde și digitală și pentru a consolida reziliența UE la provocările viitoare, contribuind în același timp la punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale; implementarea MRR ar trebui să continue fără întârziere. La doi ani de la începerea implementării sale, MRR se bucură de un nivel ridicat de susținere publică din partea cetățenilor europeni[14], a oferit un sprijin financiar considerabil și a contribuit la redresarea economică a UE după pandemia de COVID-19 și la consolidarea rezilienței UE. Toate planurile de redresare și reziliență sunt în vigoare de la sfârșitul anului 2022 și reflectă toate recomandările relevante specifice fiecărei țări sau o parte semnificativă a acestora. Mai multe state membre au fost ajutate la pregătirea și la punerea în aplicare a planurilor lor prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic. Până în prezent, Comisia a prelucrat 24 de cereri de plată în cadrul MRR și a plătit în total peste 152 de miliarde EUR în cadrul mecanismului, pentru punerea în aplicare cu succes a reformelor și a investițiilor. Prin includerea capitolelor privind REPowerEU, MRR și-a demonstrat, de asemenea, flexibilitatea în ceea ce privește abordarea provocărilor nou-apărute legate în special de securitatea energetică a UE și de tranziția industrială către o economie neutră din punct de vedere climatic. Pentru a profita pe deplin de aceste beneficii, planurile de redresare și reziliență trebuie să fie puse în aplicare rapid, inclusiv prin abordarea riscurilor de întârzieri într-o serie de cazuri. Deși punerea în aplicare a planurilor de redresare și reziliență era, în linii mari, în grafic la sfârșitul anului 2022, unele state membre se confruntă cu provocări în ceea ce privește administrarea fondurilor, parțial din cauza capacității administrative limitate sau a blocajelor în materie de investiții. Procesul de revizuire în curs a planurilor de redresare și reziliență oferă ocazia de a aborda aceste probleme și de a spori capacitatea de absorbție a fondurilor MRR. Cu toate acestea, se preconizează totodată că revizuirile planurilor vor avea un impact și asupra calendarului de plată a fondurilor MRR în 2023 și ulterior. Pentru a asigura o previzibilitate suficientă a operațiunilor de împrumut ale UE și, în același timp, pentru a oferi autorității bugetare, în cadrul procedurii de

[14] Trei sferturi dintre respondenții din UE (74 %) consideră că principiul solidarității care stă la baza MRR este o abordare bună pentru ca UE să iasă mai puternică din pandemia de COVID-19, iar două treimi dintre respondenții din UE consideră că MRR va avea un impact pozitiv asupra generațiilor viitoare (a se vedea sondajul Eurobarometru Flash 515 privind „Planul de redresare al UE NextGenerationEU”, din ianuarie 2023).

stabilire a proiectului de buget pentru 2024, o vizibilitate adecvată în ceea ce privește nevoile de finanțare în lunile următoare, este important ca în planificarea plăților viitoare să fie reflectate în mod corespunzător întârzierile preconizate. În același timp, procesul reușit de revizuire a planurilor le va permite statelor membre să revină în grafic în 2024 și să recupereze decalajul față de calendarul plăților. În paralel, în plus față de cele peste 186 de miliarde EUR plătite statelor membre de la începutul pandemiei prin programele politicii de coeziune aferente perioadei 2014-2020, programele politicii de coeziune aferente perioadei 2021-2027 vor mobiliza aproximativ 505 miliarde EUR pentru statele membre și regiunile UE. Aceste programe trebuie, de asemenea, să fie puse în aplicare rapid, inclusiv prin soluționarea problemelor legate de capacitatea de punere în aplicare.

Rapoartele de țară din acest an identifică măsurile de politică necesare la nivelul statelor membre pentru a depăși provocările economice și sociale imediate, sporind în același timp reziliența, competitivitatea și productivitatea pe termen lung. Rapoartele de țară oferă o analiză holistică a rezilienței statelor membre[15], a evoluțiilor și a provocărilor economice și sociale cu care se confruntă acestea, ținând seama de dimensiunea regională. Rapoartele includ o evaluare a progreselor înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale prin intermediul tabloului de bord social, în ceea ce privește realizarea obiectivelor principale ale UE pentru 2030 și a obiectivelor naționale privind ocuparea forței de muncă, competențele și reducerea sărăciei, precum și a obiectivelor de dezvoltare durabilă. De asemenea, rapoartele acordă o atenție deosebită competitivității și productivității pe termen lung, oferind în același timp o analiză actualizată și mai detaliată privind securitatea energetică și accesibilitatea prețurilor energiei, tranziția către o energie curată și sustenabilitatea din punctul de vedere al mediului. Rapoartele de țară identifică provocările care sunt abordate doar parțial sau care nu sunt abordate deloc în planurile de redresare și reziliență, precum și eventualele provocări emergente. De asemenea, acestea examinează îndeaproape progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a planurilor de redresare și reziliență, oferind exemple de jaloane și ținte atinse și evidențiind totodată cazurile în care ar trebui abordate riscurile și întârzierile în punerea în aplicare.

În concordanță cu analiza cuprinsă în rapoartele de țară, recomandările specifice fiecărei țări propuse de Comisie reflectă provocările identificate și stadiul punerii în aplicare a planurilor de redresare și reziliență. Recomandările sunt împărțite în patru subpărți:

[15] Tablourile de bord privind reziliența, elaborate de Comisie, urmăresc să ofere o evaluare holistică a rezilienței în UE și în statele sale membre. Ele evaluează reziliența ca fiind capacitatea de a înregistra progrese în direcția îndeplinirii obiectivelor de politică în contextul provocărilor.

1. o recomandare privind politica fiscal-bugetară, inclusiv reformele fiscal-bugetare și structurale, dacă este cazul;
2. o recomandare de a continua sau de a accelera implementarea planurilor de redresare și reziliență, inclusiv revizuirea acestora și integrarea capitolelor privind REPowerEU, ținând seama de potențialele riscuri de implementare specifice fiecărei țări, și de a pune în aplicare rapid programele adoptate din cadrul politicii de coeziune;
3. o recomandare actualizată privind tranziția către o energie curată, în concordanță cu obiectivele planului REPowerEU;
4. după caz, o recomandare suplimentară privind provocările nesoluționate și/sau nou-apărute pe plan economic sau pe planul ocupării forței de muncă.

Recomandarea actualizată, mai detaliată, privind provocările în materie de reforme și de investiții în domeniul energiei contribuie la finalizarea în curs a capitolelor privind REPowerEU și ghidează statele membre în vederea actualizării planurilor lor naționale privind energia și clima. Capitolele privind REPowerEU, ca parte a planurilor de redresare și reziliență, împreună cu finanțarea suplimentară aferentă, ar trebui să abordeze în mod corespunzător provocările identificate în recomandările specifice fiecărei țări care sunt relevante pentru REPowerEU[16]. Recomandările specifice fiecărei țări vor oferi statelor membre orientări pentru a soluționa principalele provocări care sunt abordate doar parțial sau care nu sunt abordate deloc în planurile de redresare și reziliență inițiale și vor contribui la punerea în aplicare a Planului industrial al Pactului verde la nivel național și regional.

4. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ȘI A PRODUCTIVITĂȚII ÎNTR-UN MOD FAVORABIL INCLUZIUNII SOCIALE – PREZENTARE GENERALĂ A PROVOCĂRILOR COMUNE IDENTIFICATE

Pe lângă punerea în aplicare în timp util a reformelor și a investițiilor prezentate în planurile de redresare și reziliență, statele membre se confruntă cu o serie de provocări comune și, respectiv, specifice fiecărei țări, nesoluționate sau nou-apărute.

4.1 Stabilitatea macroeconomică

Impactul inflației ridicate creează o nouă vulnerabilitate într-un context în care datoria publică trebuie să scadă. Măsurile de politică coordonate la nivelul UE și la nivel național au contribuit la atenuarea impactului pandemiei de COVID-19 și al creșterii prețurilor energiei, precum și a impactului economic și social al acesteia, în special asupra întreprinderilor și gospodăriilor vulnerabile. Aceste crize au condus însă la creșterea datoriei publice în mai multe state membre. Mai recent, măsurile de politică fiscal-bugetară instituite în 2022 pentru a face față crizei energetice au avut costuri bugetare considerabile. Conform previziunilor economice ale Comisiei din primăvara anului 2023, costul net al acestor măsuri s-a ridicat la 1,2 % din PIB-ul

[16] Mai multe informații referitoare la capitolele privind REPowerEU și legătura acestora cu recomandările specifice fiecărei țări sunt disponibile în „Orientările privind planurile de redresare și reziliență în contextul planului REPowerEU” (JO C 80, 3.3.2023, p. 1).

anual al UE în 2022 și va atinge o sumă similară în 2023. Politica fiscal-bugetară ar trebui să fie prudentă pentru a se asigura sustenabilitatea datoriei, sprijinind astfel și politica monetară. În paralel, ratele divergente ale inflației și înăsprirea condițiilor financiare au accentuat vulnerabilitățile macroeconomice.

O coordonare strânsă a politicilor fiscal-bugetare la nivelul UE și la nivelul zonei euro este esențială pentru asigurarea unui mix coerent de politici fiscal-bugetare și monetare și va facilita sarcina politicii monetare. În 2023 și 2024, politicile fiscal-bugetare ar trebui să fie prudente pentru a se asigura că se pune accentul pe sustenabilitatea datoriei pe termen mediu, stimulând în același timp creșterea potențială și asigurându-se că tranziția verde și cea digitală se produc într-un mod sustenabil și rezilient. În funcție de provocarea pe care o reprezintă datoriile proprii, statele membre ar trebui să mențină datoria la niveluri prudente sau să asigure o reducere plauzibilă și continuă a datoriei pe termen mediu. Ajustarea fiscal-bugetară pentru 2024 ar trebui să fie conformă cu legislația actuală din cadrul Pactului de stabilitate și de creștere și toate statele membre ar trebui să își mențină sau să își reducă deficitul sub valoarea de referință de 3 % din PIB prevăzută în tratat. Astfel cum s-a subliniat în Comunicarea Comisiei din 8 martie 2023 privind orientările de politică bugetară pentru 2024[17], componenta fiscal-bugetară a propunerilor de recomandări specifice fiecărei țări include elementele propunerilor legislative din 26 aprilie 2023 care sunt conforme cu legislația existentă.

Ar trebui să se pună capăt măsurilor fiscal-bugetare luate ca răspuns la șocul prețurilor energiei. Scăderea continuă a prețurilor materiilor prime energetice reduce inflația totală față de nivelul maxim înregistrat în octombrie 2022, deși inflația de bază rămâne ridicată și prezintă o tendință ascendentă. În acest context, sprijinul fiscal-bugetar nespecific prelungit acordat gospodăriilor și întreprinderilor consolidează presiunile inflaționiste, sporind astfel probabilitatea ca băncile centrale să intensifice înăsprirea politicii monetare și exercitând presiuni asupra stabilității financiare. În cazul în care noi creșteri ale prețurilor energiei ar face necesară adoptarea de măsuri de sprijin, acestea ar trebui să se axeze pe protejarea gospodăriilor și a întreprinderilor vulnerabile, să fie fezabile din punct de vedere fiscal-bugetar și să încurajeze în continuare realizarea de economii de energie. În plus, statele membre ar trebui să amelioreze calitatea și structura finanțelor lor publice, să protejeze în continuare investițiile finanțate la nivel național și să asigure utilizarea eficace a MRR și a altor fonduri ale UE, cum ar fi programul InvestEU, în special având în vedere tranziția verde și cea digitală și necesitatea de a consolida reziliența economică și socială a UE. Având în vedere inundațiile devastatoare care au afectat Italia în mai 2023, costul sprijinului de urgență direct legat de inundațiile respective va fi luat în considerare în evaluările ulterioare ale conformității și, în principiu, va fi considerat ca având caracter excepțional și temporar.

Întrucât gradul de incertitudine cu privire la perspectivele macroeconomice rămâne ridicat în prezent, Comisia consideră că în această primăvară nu ar trebui luată o decizie cu privire la plasarea statelor membre în cadrul procedurii aplicabile deficitelor excesive, astfel cum a indicat deja în Comunicarea sa din 8 martie 2023 privind orientările de politică bugetară pentru 2024. În același timp, Comisia va propune Consiliului lansarea, în primăvara anului 2024, a unor proceduri aplicabile deficitelor excesive bazate pe deficit, întemeindu-se pe datele privind execuția bugetară pentru 2023, în concordanță cu dispozițiile

[17] COM(2023) 141 final.

legale existente. Statele membre ar trebui să țină seama de acest lucru atunci când își execută bugetele pentru 2023 și când își pregătesc proiectele de planuri bugetare pentru 2024 în această toamnă.

Un mix fiscal echilibrat, instrumente eficace de combatere a strategiilor de planificare fiscală agresivă și o mai bună conformare fiscală contribuie la tratamentul echitabil al contribuabililor și la finanțarea eficientă a serviciilor publice. Transferarea unei părți a sarcinii fiscale de la impozitarea veniturilor salariale la alte tipuri de impozite, inclusiv taxele de mediu și impozitarea bunurilor imobile, ținând seama în mod corespunzător de impactul distributiv al unui astfel de transfer, ar sprijini tranziția verde și ar stimula creșterea durabilă și crearea de locuri de muncă. Strategiile de planificare fiscală agresivă ale întreprinderilor sau ale persoanelor fizice dintr-un stat membru pot avea efecte de propagare negative asupra restului UE. Prin urmare, acest demers necesită măsuri ferme și coordonate. Adoptarea Directivei UE privind impozitul minim (pilonul 2), care prevede o cotă efectivă minimă de impozitare de 15 % și care urmează să fie pusă în aplicare până la sfârșitul anului 2023, a reprezentat o etapă crucială[18]. În mod similar, modernizarea și digitalizarea continuă a administrațiilor fiscale ar trebui să reducă și mai mult costurile de conformare și să sporească veniturile fiscale.

Înăsprirea condițiilor financiare a dus la creșterea vulnerabilităților și a riscurilor în unele state membre, iar nivelurile divergente de inflație de la nivelul UE pot duce la presiuni concurențiale. Creșterea nominală puternică a PIB-ului determinată de inflație contribuie la reducerea ponderii datoriei în PIB atât în sectorul public, cât și în cel privat pe termen scurt, în timp ce ratele mai mari ale dobânzii nu se repercutează decât treptat asupra costului cu serviciul datoriei. Cu toate acestea, înăsprirea condițiilor de finanțare sporește riscurile asociate nivelurilor ridicate ale datoriei. Prețurile locuințelor au crescut puternic în mai multe state membre în 2022, dar creșterile au început să se modereze pe măsură ce veniturile sunt supuse unor presiuni, iar ratele dobânzilor cresc. În paralel, ratele divergente ale inflației, însoțite de creșteri ale marjelor de profit și ale costurilor forței de muncă, pot duce la pierderi de competitivitate prin costuri în unele sectoare și regiuni. Deficitele de cont curent s-au mărit în unele state membre, reflectând prețurile mult mai ridicate ale importurilor de energie, dar și, în unele cazuri, o cerere internă puternică.

Recentele creșteri ale ratelor dobânzilor au generat preocupări cu privire la zonele de vulnerabilitate din sectorul financiar, impunându-se o monitorizare atentă. Progresele înregistrate de UE în ceea ce privește consolidarea supravegherii bancare și finalizarea uniunii bancare reprezintă pași importanți pentru asigurarea stabilității macrofinanciare[19]. În plus, volumul creditelor neperformante a scăzut și continuă să facă obiectul unor măsuri de reducere, în timp ce creșterea ratelor dobânzii îmbunătățește profitabilitatea sectorului bancar. Cu toate

[18] Directiva (UE) 2022/2523 a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare a grupurilor de întreprinderi multinaționale și a grupurilor naționale de mari dimensiuni în Uniune (JO L 328, 22.12.2022, p. 1). Comisia lucrează, de asemenea, la inițiative specifice, printre care se numără BEFIT și FASTER, și a propus o serie de măsuri vizând modernizarea sistemului UE privind taxa pe valoarea adăugată [COM(2022) 701, COM(2022) 703 și COM(2022) 704], simplificarea normelor fiscale, reducerea birocrației și limitarea practicilor de planificare fiscală agresivă și de evitare a obligațiilor fiscale.

[19] UE finalizează, de asemenea, negocierile privind pachetul bancar, iar Comisia a adoptat recent o propunere de îmbunătățire a aplicabilității cadrului său de gestionare a crizelor și de asigurare a depozitelor pentru băncile mici și mijlocii [COM(2023) 225 final].

acestea, creșterea ratelor dobânzii la creditele ipotecare și deteriorarea capacității de asigurare a serviciului datoriei ca urmare a scăderii veniturilor reale ale gospodăriilor exercită o presiune descendentă asupra prețurilor locuințelor în unele țări. Sectorul imobiliar comercial din unele țări a înregistrat scăderi similare pe fondul creșterii costurilor de finanțare și al ratelor de ocupare mai scăzute. În acest context, monitorizarea calității activelor, implicarea promptă și proactivă în sprijinul debitorilor aflați în dificultate (în special al celor viabili), îmbunătățirea în continuare a eficienței cadrelor de insolvență și dezvoltarea în continuare a piețelor secundare pentru creditele neperformante rămân aspecte cărora trebuie să li se acorde atenție. La nivel mai general, provocările legate de digitalizare persistă și chiar s-au intensificat în unele domenii, după cum o demonstrează frecvența mai ridicată a incidentelor de securitate cibernetică de mare amploare. Riscurile legate de intermedierea financiară nebancară și cele care pot apărea odată cu utilizarea sporită a serviciilor de *open finance* trebuie monitorizate și abordate în mod corespunzător. În cazul tuturor acestor aspecte, cooperarea dintre autoritățile naționale și cele europene de supraveghere, precum și cu BCE și cu organismele internaționale de reglementare este de o importanță capitală.

Comisia a identificat vulnerabilități legate de dezechilibre macroeconomice sau de dezechilibre macroeconomice excesive în 11 state membre în contextul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice. În cazul a șase state membre, vulnerabilitățile recente par să fie limitate în prezent și temporare. Caseta 2 sintetizează constatările privind dezechilibrele macroeconomice din statele membre în momentul de față, iar apendicele 4 oferă mai multe detalii în acest sens.

Caseta 1: Situația actualizată a supravegherii efectuate în temeiul Pactului de stabilitate și de creștere

În cadrul pachetului de primăvară privind semestrul european 2023, Comisia a adoptat un raport în temeiul articolului 126 alineatul (3) din TFUE pentru 16 state membre. Aceste state sunt Austria, Belgia, Bulgaria, Cehia, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Letonia, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia, Spania și Ungaria. Pentru toate statele membre menționate, cu excepția Finlandei, raportul evaluează respectarea de către acestea a criteriului deficitului. În cazul Bulgariei, al Estoniei, al Germaniei, al Slovaciei și al Sloveniei, raportul a fost elaborat ca urmare a unui deficit planificat în 2023 care depășea valoarea de referință de 3 % din PIB prevăzută în tratat, în timp ce celelalte state membre au înregistrat în 2022 un deficit public mai mare de 3 % din PIB. În plus, pentru Finlanda, Franța și Italia, raportul evaluează respectarea criteriului datoriei în 2022, pe baza datelor privind rezultatul execuției bugetare.

După cum a indicat deja în Comunicarea sa din 8 martie 2023 privind orientările de politică bugetară pentru 2024, Comisia nu propune deschiderea unor noi proceduri aplicabile deficitelor excesive în primăvara anului 2023. Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, împreună cu impactul macroeconomic și fiscal-bugetar rezidual al pandemiei de COVID-19 creează incertitudine, inclusiv în ceea ce privește conceperea unei traiectorii detaliate pentru politica fiscal-bugetară. În ceea ce privește statele membre cu o pondere a datoriei mai mare decât valoarea de referință de 60 % din PIB, Comisia consideră, în cadrul evaluării sale privind toți factorii relevanți, că respectarea criteriului de referință privind reducerea datoriei ar implica un efort fiscal-bugetar prea solicitant concentrat la începutul perioadei, ceea ce ar risca să pună în pericol creșterea. Prin urmare, în opinia Comisiei, nu se justifică, în condițiile economice actuale, respectarea criteriului de referință privind reducerea datoriei.

România este singurul stat membru care face obiectul unei proceduri aplicabile deficitelor excesive, pe baza evoluțiilor din perioada anterioară pandemiei. La 3 aprilie 2020, Consiliul a decis, pe baza deficitului excesiv planificat pentru 2019, că în România exista un deficit excesiv. În recomandarea sa revizuită din 17 iunie 2022, Consiliul a solicitat României să pună capăt situației de deficit excesiv cel târziu în 2024. În 2022, deficitul public al României a fost în concordanță cu recomandarea Consiliului. În același timp, ajustarea soldului structural s-a situat sub nivelul recomandat de Consiliu, iar rata de creștere nominală a cheltuielilor publice primare nete a fost superioară celei recomandate. Procedura este suspendată.

Comisia va continua să monitorizeze situația economică și bugetară a statelor membre. În toamnă, Comisia va adopta avize privind proiectele de planuri bugetare ale statelor membre

Caseta 2: Dezechilibrele macroeconomice din statele membre

Potrivit evaluării Comisiei, se înregistrează dezechilibre macroeconomice în cele 17 state membre selectate pentru bilanțuri aprofundate în Raportul privind mecanismul de alertă 2023. Dintre acestea, 10 state membre au fost identificate ca prezentând dezechilibre macroeconomice sau dezechilibre macroeconomice excesive în ultimul ciclu anual de supraveghere din cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice. S-a considerat că celelalte 7 prezintă riscuri de apariție a unor noi dezechilibre. În cadrul ciclului de supraveghere din acest an și pentru a contribui la identificarea dezechilibrelor și a dezechilibrelor excesive în bilanțurile aprofundate din acest an, Comisia a examinat impactul șocurilor comune asupra economiilor anumitor state membre și a publicat trei note tematice – referitoare la inflație, la prețurile locuințelor și la sustenabilitatea externă[1].

Evaluarea vulnerabilităților macroeconomice este marcată de incertitudine în contextul unei inflații ridicate. Dacă dinamica inflaționistă divergentă ar continua, competitivitatea prin costuri ar putea fi subminată în statele membre cu o inflație ridicată, ceea ce ar putea duce la creșterea vulnerabilităților. În același timp, inflația ridicată implică riscul înăspririi condițiilor de finanțare. Inflația are, de asemenea, consecințe distributive negative. Revenirea la tendințe convergente de scădere a inflației în întreaga UE ar reduce aceste preocupări. În mod similar, creșterea puternică a prețurilor locuințelor începând din 2020, alături de creșterea bruscă a costurilor de finanțare și presiunea asupra veniturilor reale ale gospodăriilor, sunt de natură să ducă la corecții ale prețurilor, în special în statele membre cu piețe imobiliare mai supraevaluate.

Dezechilibrele de lungă durată legate de datoriile publice și private și-au reluat tendința descendentă, sprijinită de creșterea economică nominală și în special de inflația ridicată. Ratele datoriei sectorului privat și ale datoriei publice au scăzut, deoarece creșterea nominală a PIB-ului a avut un efect de numitor puternic. Înăsprirea condițiilor de finanțare adaugă riscuri, în special în țările și sectoarele în care predomină ratele fluctuante sau în care nevoile de (re)finanțare sunt mai mari; volatilitatea cursului valutar poate afecta serviciul datoriei atunci când datoriile sunt deținute în valută. Pe plan extern, creșterea nominală puternică a PIB-ului reduce valoarea pozițiilor externe ale țărilor din perspectiva PIB-ului, în timp ce declinul puternic al balanței comerciale a condus la o reducere globală a contului curent, inclusiv pentru țările creditoare nete. Cu toate acestea, se preconizează că reducerile suplimentare ale prețurilor energiei față de nivelurile maxime de la jumătatea anului 2022 vor consolida conturile curente în 2023, atât în ceea ce privește deficitele, cât și excedentele, unele state membre înregistrând în continuare deficite și excedente de cont curent semnificative. Sectorul bancar a făcut față bine pandemiei, iar creditele neperformante au continuat să scadă, în special în țările în care erau cele mai ridicate.

Comisia a luat o serie de decizii în cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice. În Cipru, vulnerabilitățile sunt în curs de atenuare, ceea ce duce la o îmbunătățire a clasificării sale din perspectiva dezechilibrelor. În schimb, în Ungaria vulnerabilitățile au crescut într-o măsură care conduce la o nouă constatare legată de dezechilibre. S-a constatat că unele state membre care au făcut pentru prima dată obiectul unui

[1] *External Sustainability Analysis*, European Economy-Institutional Papers 196; *Housing Market Developments*, European Economy-Institutional Papers 197; *Inflation Differentials in Europe and Implications for Competitiveness*, European Economy-Institutional Papers 198.

bilanț aprofundat în ultimii ani nu prezintă dezechilibre în acest moment. Evoluțiile sunt, în general, favorabile în celelalte state membre analizate, dar există în continuare provocări relevante. Punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european și a agendei de politici integrate în planurile de redresare și reziliență ar trebui să sprijine o reducere suplimentară a vulnerabilităților macroeconomice.

- Cipru prezintă dezechilibre, după ce s-a confruntat cu dezechilibre excesive până în 2022, în condițiile în care vulnerabilitățile legate de datoria privată, publică și externă s-au redus în ansamblu, dar rămân un motiv de îngrijorare.

- Se constată în prezent că Ungaria se confruntă cu dezechilibre. Riscurile prezintă o tendință descrescătoare, iar dezechilibrele pot deveni excesive în viitor dacă nu se iau de urgență măsuri de politică.

- Germania, Spania, Franța, Portugalia, România, Suedia și Țările de Jos se confruntă în continuare cu dezechilibre macroeconomice.

- În România, riscurile prezintă o tendință de înrăutățire, iar dezechilibrele pot deveni excesive în viitor dacă nu se iau de urgență măsuri de politică. Pe de altă parte, vulnerabilitățile se reduc în Germania, Spania, Franța și Portugalia, astfel încât, dacă aceste tendințe continuă anul viitor, s-ar justifica o decizie privind absența dezechilibrelor.

- Grecia și Italia continuă să se confrunte cu dezechilibre excesive, dar vulnerabilitățile lor par să se reducă, inclusiv datorită progreselor înregistrate în materie de politici.

- S-a constatat că Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Luxemburg și Slovacia nu se confruntă cu dezechilibre, vulnerabilitățile părând să fie, în general, limitate în prezent.

Apendicele 4 prezintă în detaliu aspectele specifice fiecărei țări pentru cele 17 state membre în cauză.

4.2 Energia și sustenabilitatea din punctul de vedere al mediului

În ciuda realizărilor din ultimele luni în materie de securitate a aprovizionării cu energie, nu este momentul să se slăbească eforturile de pregătire pentru iarna următoare. În ultimul an, UE a făcut progrese remarcabile în ceea ce privește economisirea energiei, diversificarea aprovizionării sale cu energie și optimizarea infrastructurii existente. Consumul de gaze naturale din UE a scăzut cu 17,7 % din august 2022 până în martie 2023, comparativ cu consumul mediu de gaze din aceleași luni în perioada 2017-2022[20]. Ponderea importurilor prin conducte din Rusia în totalul importurilor de gaze din UE a scăzut la 7 % în ianuarie 2023, de la nivelul tradițional de aproximativ 50 %. Acest lucru este rezultatul unei combinații de măsuri luate de UE și de guvernele naționale, de schimbări structurale ale cererii, dar și de prețuri ridicate. Gazul natural lichefiat (GNL) transportat pe mare a avut un rol esențial în procesul de înlocuire a volumelor de gaze rusești, acesta înregistrând o creștere bruscă de la 81 de miliarde de metri cubi în 2021 la aproximativ 135 de miliarde de metri cubi în 2022. Noile proiecte de transport al GNL ar trebui

[20] Eurostat, 19 aprilie 2023.

să sporească și mai mult capacitatea de import de GNL a UE, evitând în același timp dependențele inutile de anumiți furnizori în viitor. Cu toate acestea, o potențială întrerupere completă a aprovizionării cu gaze naturale din Rusia, incidentele de infrastructură, secetele și întreținerea neplanificată a centralelor electrice ar putea crea probleme pentru securitatea aprovizionării UE, aceste riscuri necesitând o vigilență continuă. Efortul de diversificare prin intermediul GNL va fi consolidat în 2023 odată cu primele achiziții comune de gaze și cu intensificarea contactelor cu furnizori alternativi de gaze. În plus, se preconizează că măsurile conținute în capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență ale statelor membre, împreună cu programele din cadrul politicii de coeziune, veniturile din sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii, sprijinul financiar din fondurile pentru inovare și modernizare și din programul InvestEU vor contribui la asigurarea securității energetice prin favorizarea energiei curate, alături de eficiența energetică și stimularea reducerii cererii de energie, precum și la combaterea sărăciei energetice și la eliminarea blocajelor interne și transfrontaliere în materie de transport și distribuție. În plus, este în continuare esențial să se raționalizeze investițiile, să se simplifice procedurile de autorizare și să se depășească barierele pentru a permite utilizarea surselor regenerabile de energie și integrarea acestora în rețea. De asemenea, ar trebui depuse eforturi menite să sprijine stocarea energiei electrice și reziliența rețelei pentru a face față variabilității tot mai mari a cererii și ofertei.

Întrucât o mare parte a pachetului „Pregătiți pentru 55" a fost aprobată, accentul ar trebui pus acum pe punerea în aplicare a măsurilor pentru îndeplinirea obiectivelor în materie de climă, energie și transport. Pachetul asigură un echilibru între stabilirea prețurilor, obiective, standarde și măsuri de sprijin pentru îndeplinirea obiectivului climatic pentru 2030 stabilit în Legea europeană a climei. Având în vedere obiectivele mai ambițioase pentru 2030 privind clima, transporturile și energia și decizia UE de a reduce dependența de combustibilii fosili ruși, tranziția verde ar trebui să continue să se accelereze. Provocarea următoare se referă la punerea în aplicare constantă a măsurilor planificate și/sau convenite. În același timp, este necesară definirea unor noi măsuri de politică în domeniul climei și al energiei pentru a îndeplini obiectivul mai ambițios pentru 2030. Actualizarea planurilor naționale privind energia și clima ale statelor membre va contribui la acest lucru. Planurile, care ar trebui să țină seama de cele mai recente recomandări specifice fiecărei țări[21], asigură previzibilitatea investițiilor pe termen scurt, mediu și lung și sunt esențiale pentru mobilizarea investițiilor la scară largă necesare pentru atingerea obiectivelor climatice pentru 2030 și 2050[22]. Sunt necesare eforturi suplimentare în majoritatea domeniilor, cum ar fi adaptarea la schimbările climatice, inclusiv pentru gestionarea durabilă a apei, sistemele alimentare, inclusiv conservarea solurilor și combaterea declinului biodiversității, precum și în alte sectoare de utilizare a terenurilor. În paralel, statele membre trebuie să îndeplinească celelalte obiective ale politicii de mediu convenite la nivelul UE, inclusiv reducerea la zero a poluării aerului, apei și solului. Deficitul anual de investiții pentru îndeplinirea obiectivelor de mediu ale UE dincolo de climă și energie este estimat la 110 miliarde EUR[23]. Planificarea bugetară ar trebui să țină seama de datoriile contingente aferente riscurilor legate de climă, iar practicile de integrare a preocupării pentru mediu în

[21] Comunicarea Comisiei intitulată „Orientări adresate statelor membre pentru actualizarea planurilor naționale privind energia și clima pentru perioada 2021-2030" (C/2022/9264 final).
[22] A se vedea și COM(2022) 83 final și SWD(2022) 230 final.
[23] COM(2022) 438 final.

procesul de stabilire a bugetelor ar trebui dezvoltate în continuare pentru a redirecționa investițiile publice, consumul și impozitarea către prioritățile verzi.

Consolidarea tranziției verzi a sectoarelor noastre industriale va reduce dependența generală a UE de combustibilii fosili și ne va spori reziliența la perturbările grave ale aprovizionării cu energie. Multe întreprinderi, în special întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) și cele din industriile energointensive, au fost afectate grav de creșterea prețurilor energiei, chiar și după luarea în calcul a sprijinului guvernamental. Politicile ar trebui să se concentreze în continuare pe promovarea tranziției verzi în domenii precum eficiența energetică a proceselor industriale și de producție și a clădirilor, decarbonizarea industriei și economia circulară[24]. Ar trebui maximizate sinergiile cu tranziția digitală. Prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, statele membre ar trebui să continue să investească în utilizarea hidrogenului din surse regenerabile sau produs fără arderea de combustibili fosili în aplicațiile greu de decarbonizat din industrie și în anumite sectoare ale transporturilor, cum ar fi transportul rutier, transportul maritim și aviația. În plus, reducerea în continuare a subvențiilor dăunătoare mediului și integrarea principiului „poluatorul plătește" ar contribui la internalizarea costurilor degradării naturii și ar încuraja utilizarea eficientă a resurselor și productivitatea. Pentru a se asigura că nicio persoană și nicio regiune nu sunt lăsate în urmă, ar trebui luat în considerare impactul pe plan distributiv, teritorial și social. Fondul pentru o tranziție justă ar trebui să fie bine implementat pentru a contribui la o tranziție echitabilă pentru teritoriile cele mai afectate, inclusiv prin sprijinirea măsurilor de recalificare și perfecționare.

Pentru accelerarea producției și a utilizării energiei din surse regenerabile și a altor soluții cu zero emisii nete, este esențial ca statele membre să scurteze și să simplifice procedurile de autorizare. Procedurile de autorizare îndelungate și complexe de la nivel național constituie un obstacol major în calea utilizării surselor regenerabile de energie în majoritatea statelor membre. În 2022, pe baza informațiilor raportate de întreprinderi, Grupul operativ pentru asigurarea respectării normelor privind piața unică[25] a analizat aproximativ 170 de obstacole legate de proces în calea obținerii autorizațiilor în domeniul surselor regenerabile de energie în toate statele membre și a convenit să elimine peste 80 dintre acestea. Printre exemplele notabile se numără procedurile îndelungate, lipsa de personal a autorităților de autorizare, procesul decizional fragmentat și lipsa de coordonare, ceea ce duce la decizii și calendare inconsecvente de la o regiune la alta.

Extinderea și modernizarea mai rapidă a infrastructurii de transport și distribuție a energiei electrice, inclusiv a interconexiunilor transfrontaliere, reprezintă o condiție esențială pentru integrarea unei ponderi semnificativ mai mari a surselor regenerabile de energie și pentru electrificarea în continuare a cererii de energie. Statele membre ar trebui să se concentreze pe noi instalații de stocare a energiei pe termen lung și scurt pentru a asigura flexibilitatea și securitatea aprovizionării în sistemele energetice cu o pondere ridicată de surse regenerabile variabile. Ambiția statelor membre de a utiliza energie marină (111 GW până în 2030) evidențiază necesitatea ca acestea să dezvolte rapid rețele offshore esențiale și să realizeze consolidările necesare ale rețelei on-shore.

---

[24] Accelerarea tranziției către o economie circulară poate spori autonomia strategică deschisă a UE și poate contribui în mod semnificativ la economiile de energie primară.

[25] „Raportul 2021-2022" al Grupului operativ pentru asigurarea respectării normelor privind piața unică (2022).

O capacitate de producție puternică și inovatoare în lanțurile valorice ale tehnologiilor curate va accelera tranziția verde. Pentru a consolida reziliența și competitivitatea tehnologiilor cu zero emisii nete în UE și pentru a face sistemul energetic al UE mai sigur și mai sustenabil, Comisia a propus, în martie 2023, Regulamentul privind industria care contribuie la obiectivul zero emisii nete[26]. În același timp, statele membre trebuie să își utilizeze în continuare specialiștii, activele intelectuale și capacitățile industriale drept levier și să încurajeze în continuare investitorii privați să participe la startup-uri bazate în UE și să extindă inovațiile[27]. Statele membre ar trebui, de asemenea, să se concentreze pe depășirea provocărilor legate de deficitul de specialiști în diferite segmente ale tehnologiilor energetice curate. Consolidarea competitivității sectorului energiei curate este esențială pentru realizarea obiectivelor planului REPowerEU și a ambiției pe termen mai lung a UE[28].

Producția bazată pe tehnologii curate trebuie să asigure accesul la materiile prime critice, inclusiv prin diversificare, reciclare și înlocuire. Îndeplinirea obiectivelor UE în materie de tranziție verde și digitală necesită accesul la surse sigure, sustenabile și diversificate de materii prime critice, reducerea dependenței noastre de furnizori unici și construirea de lanțuri de aprovizionare sigure și sustenabile pentru minerit, prelucrare și rafinare, precum și pentru reciclare. În acest context, valorificarea și extinderea cooperării cu partenerii comerciali ai UE, inclusiv prin implicarea în parteneriate strategice reciproc avantajoase cu piețele emergente și cu economiile în curs de dezvoltare, vor fi esențiale. Soluțiile și modelele de afaceri ale economiei circulare implică, de asemenea, oportunități semnificative de urmărire a obiectivelor în materie de autonomie strategică, dar cu respectarea mediului. O proiectare care să asigure posibilitatea de reciclare, reciclarea și promovarea tranziției către o economie circulară sunt priorități ale Actului european privind materiile prime critice[29]. Aceste elemente ar trebui completate de statele membre, de exemplu în ceea ce privește magneții permanenți și reutilizarea deșeurilor extractive. Ar trebui elaborate strategii coerente care nu numai să elimine obstacolele, ci și să promoveze explorarea, extracția, prelucrarea și reciclarea materialelor în întreaga Europă. La nivel mai general, tranziția industriilor din UE către circularitate nu s-a materializat încă, întrucât productivitatea resurselor a crescut doar ușor între 2012 și 2021.

4.3 Productivitatea

O piață unică funcțională reduce decalajele în materie de productivitate și competitivitate dintre statele membre și regiunile UE. Piața unică a susținut prosperitatea Europei încă de la crearea sa în urmă cu trei decenii. Întreprinderile din UE beneficiază de o „piață internă” de peste 450 de milioane de consumatori pentru produsele lor, de un acces mai ușor la o gamă largă de furnizori și de costuri unitare mai mici, iar cetățenii UE beneficiază de mai multă inovare, de prețuri mai mici și de standarde mai ridicate de siguranță și de protecție a mediului datorită concurenței dintre întreprinderi[30]. În plus, piața unică protejează UE de șocurile majore legate de cerere sau ofertă și poate contribui la limitarea presiunilor asupra prețurilor în perioadele de inflație ridicată. Pe termen mediu și lung, aceasta poate contribui la abordarea vulnerabilităților

[26] COM(2023) 62 final.
[27] A se vedea, de asemenea, COM(2022) 332 final.
[28] COM(2022) 643 final.
[29] COM(2023) 160 final.
[30] COM(2023) 162 final.

lanțurilor de aprovizionare și poate sprijini extinderea capacităților pentru dubla tranziție și pentru reziliența și securitatea UE. Deși piața unică este fundamentală pentru atractivitatea la nivel mondial a UE, creșterea medie a productivității a încetinit în ultimele decenii și a fost mai slabă decât în alte economii majore, afectând competitivitatea întreprinderilor din UE[31]. În mai multe state membre și regiuni ale UE, productivitatea stagnează de fapt, ceea ce duce la disparități tot mai mari, în special în interiorul statelor membre ale UE. Există, de asemenea, disparități regionale semnificative în ceea ce privește accesul la educație, cercetarea și inovarea, precum și mobilitatea, disparități care sunt și mai accentuate în zonele rurale și ultraperiferice și în zonele extrem de îndepărtate, cum ar fi regiunile ultraperiferice, unde accesul la servicii esențiale și de asistență socială rămâne dificil în general. Punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune și a planurilor de redresare și reziliență până în 2026 va contribui în mod substanțial la îmbunătățirea competitivității UE și la favorizarea coeziunii UE. Pe lângă măsurile de investiții, inclusiv în cadrul programului InvestEU, planurile de redresare și reziliență includ reforme menite să simplifice mediul de reglementare la nivel național și regional, să accelereze accesul la finanțare și să îmbunătățească creșterea și reziliența IMM-urilor prin recalificarea și perfecționarea angajaților sau prin consolidarea capacităților acestora de cercetare și dezvoltare.

O veritabilă piață unică a serviciilor ar genera, de asemenea, creșteri substanțiale ale productivității. Piețele de servicii din UE se confruntă cu mai multe provocări, printre care o presiune concurențială scăzută, niveluri de productivitate mai scăzute și rate de creștere inferioare celor din industria prelucrătoare, o integrare deficitară a serviciilor transfrontaliere și o mobilitate profesională scăzută. Reducerea restricțiilor normative la nivel național ar spori concurența, ar facilita mobilitatea forței de muncă și ar spori oferta de servicii acolo unde nevoile sunt cele mai presante. S-ar consolida astfel competitivitatea industriilor prelucrătoare care furnizează, de asemenea, multe servicii profesionale și își oferă din ce în ce mai mult produsele în combinație cu servicii. Cu toate acestea, progresele au fost lente în ceea ce privește reducerea barierelor de reglementare, iar în unele cazuri, reformele au fost anulate și persistă un nivel ridicat de restricții[32]. De exemplu, barierele de reglementare sunt răspândite în special în principalele servicii pentru întreprinderi (juriști, contabili și arhitecți) în multe state membre. Sectorul construcțiilor, esențial pentru tranziția verde, suferă adesea din cauza cerințelor de autorizare și de calificare care sunt inutil de împovărătoare. Responsabilitățile și activitățile fragmentate rezervate pentru mai multe profesii și specializări (în special pentru arhitecți și ingineri constructori) afectează și mai mult libera circulație a profesioniștilor. În ceea ce privește serviciile cu amănuntul, comparativ cu 2018, în 2022 nivelul restricțiilor a rămas fie neschimbat, fie este chiar mai ridicat în cazul multor state membre[33].

Eliminarea obstacolelor de reglementare, asigurându-se în același timp buna guvernanță și respectarea statului de drept, sporește reziliența instituțională și îmbunătățește mediul de afaceri. 60 % dintre barierele raportate în prezent de întreprinderile din UE sunt de același tip ca cele raportate în urmă cu 20 de ani. În majoritatea cazurilor, acestea se referă la practici administrative și de reglementare naționale care pot fi abordate direct de statele membre. Numai eliminarea barierelor de la nivelul statelor membre din calea pieței unice a bunurilor și serviciilor

[31] COM(2023) 168 final.
[32] COM(2021) 385 final.
[33] Comisia Europeană, actualizarea din 2022 a indicatorului privind restricționarea comerțului cu amănuntul, în curs de publicare.

ar putea contribui cu 713 miliarde EUR la întreaga economie până la sfârșitul anului 2029[34]. Înlăturarea obstacolelor legislative și administrative este sprijinită de reformele din cadrul MRR, iar Comisia a invitat statele membre să consolideze în continuare reformele în acest domeniu, ca parte a revizuirilor lor în curs. Acest demers completează activitatea Grupului operativ pentru asigurarea respectării normelor privind piața unică, menționat mai sus. Utilizarea SOLVIT[35] pentru abordarea problemelor legate de aplicarea legislației privind piața unică este, de asemenea, în creștere, în special în rândul părților interesate din mediul de afaceri. Buna guvernanță și respectarea statului de drept, în special existența unor sisteme de justiție independente, de calitate și eficiente[36], a unor regimuri fiscale funcționale și eficace, precum și a unor cadre eficace de insolvență și a unor cadre anticorupție și antifraudă solide sunt, la rândul lor, factori-cheie ai unei economii în serviciul cetățenilor și contribuie la îmbunătățirea mediului de afaceri. În plus, Comisia va introduce noi măsuri pentru a raționaliza și a simplifica cerințele de raportare pentru întreprinderi și administrații, cu scopul de a reduce aceste sarcini cu 25 %, fără a submina obiectivele de politică aferente.

Buna funcționare a piețelor de capital este esențială pentru finanțarea tranziției verzi și a celei digitale și pentru sprijinirea rezilienței macroeconomice și a autonomiei strategice deschise a UE. Finanțarea publică, coroborată cu accelerarea uniunii piețelor de capital, poate debloca volumele semnificative de finanțare privată necesare pentru dubla tranziție. Deși s-au înregistrat progrese de la lansarea inițiativei privind uniunea piețelor de capital în 2015, piețele de capital din UE rămân fragmentate și subdezvoltate, fiind necesare acțiuni concrete suplimentare. Într-un climat de creștere a ratelor dobânzii, multe întreprinderi, în special IMM-urile, întâmpină dificultăți în ceea ce privește accesul la finanțare. Exacerbate de prețurile ridicate ale energiei, plățile întârziate constituie, de asemenea, o barieră în calea rezilienței întreprinderilor, în special a IMM-urilor. Este necesar, așadar, să se intensifice eforturile colective pentru a avansa, implicând factorii de decizie și participanții la piață din întreaga UE[37]. Existența unor sisteme de plată mai inovatoare și mai sigure și a unui cadru de finanțare deschisă, care ne va permite să profităm de avantajele digitalizării, va genera câștiguri suplimentare în ceea ce privește productivitatea și competitivitatea UE.

Tranziția digitală joacă un rol important în creșterea competitivității și necesită o forță de muncă cu competențe digitale mai puternice, inclusiv pentru IMM-uri, precum și digitalizarea în continuare a serviciilor publice. O populație cu competențe digitale sporește progresul tehnologic și stimulează productivitatea. Digitalizarea IMM-urilor este indispensabilă pentru creșterea potențialului de inovare și a competitivității acestora. Acest lucru poate fi consolidat prin acțiuni cuprinzătoare, astfel cum se sugerează în cele două propuneri recente de recomandări ale Consiliului privind educația și competențele digitale[38], în cazul cărora dialogul

[34] COM(2023) 162 final, 16.3.2023.

[35] SWD(2022) 325 final.

[36] Pe lângă semestrul european, Raportul Comisiei privind statul de drept acoperă, în unul dintre pilonii săi, funcționarea sistemelor de justiție.

[37] În iunie 2023, Comisia Europeană va publica un pachet de măsuri de ajutorare a IMM-urilor, iar recent a prezentat propuneri menite să sporească atractivitatea și reziliența serviciilor de compensare din UE, să armonizeze anumite norme privind insolvența întreprinderilor la nivelul întregii UE, să reducă sarcina administrativă pentru întreprinderile de toate dimensiunile, în special pentru IMM-uri, și să faciliteze cotarea la bursă și menținerea cotării la bursă: COM(2022) 696 final.

[38] COM(2023) 205 final; COM(2023) 206 final.

structurat privind educația și competențele digitale a pregătit terenul. Transformarea digitală a guvernelor, care include extinderea gamei și a interoperabilității serviciilor publice disponibile online, precum și a disponibilității datelor deschise, îmbunătățește eficiența întreprinderilor. În plus, tranziția digitală consolidează tranziția verde, întrucât tehnologiile digitale, cum ar fi datele satelitare și serviciile spațiale, joacă un rol semnificativ în acțiunile climatice[39]. Programul de politică privind deceniul digital oferă o foaie de parcurs pentru a debloca potențialul de transformare digitală al UE, deschizând calea pentru o Europă mai competitivă.

Piețele achizițiilor publice necesită o concurență deschisă pentru a asigura o utilizare optimă a banilor publici. Numărul licitațiilor publice cu o singură ofertă a crescut în ultimii ani. În 2022, acesta a atins cea mai mare pondere la nivelul UE (37 %) de la adoptarea Directivei privind achizițiile publice din 2014[40]. Pentru a crea condiții de concurență echitabile, statele membre trebuie să depună eforturi de reducere a acestei ponderi. Achizițiile publice pot stimula lanțurile de aprovizionare prin diversificarea cererii. Utilizate strategic, cu accent nu numai pe preț, acestea pot, de asemenea, să asigure o calitate, o reziliență și o sustenabilitate sporită. Datorită Regulamentului privind industria care contribuie la obiectivul zero emisii nete, IMM-urilor inovatoare și sustenabile sau consorțiilor din care fac parte IMM-uri ar trebui să le fie mai ușor să participe la achiziții publice[41]. Atunci când este posibil, licitațiile ar trebui să fie concepute astfel încât să permită participarea IMM-urilor.

Inovarea este unul dintre principalii factori determinanți ai unei creșteri mai puternice a productivității, dar se confruntă cu mai multe blocaje. Deficitul de personal cu înaltă calificare în domeniile științelor, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM) a devenit o provocare comună pentru majoritatea statelor membre, subminând potențialul de creștere al întreprinderilor, inclusiv în sectoarele cu un grad ridicat de inovare și în cele de înaltă tehnologie. Inovarea este foarte concentrată în unele state membre și regiuni ale UE, în special în regiunile-capitală și în alte regiuni metropolitane, și rămâne mult mai ridicată în Europa de Nord și de Vest. Îmbunătățirea performanțelor în materie de inovare este împiedicată de o serie de deficiențe, cum ar fi investițiile publice insuficiente și/sau neregulate în cercetare și dezvoltare, legăturile slabe dintre mediul academic și mediul de afaceri în majoritatea statelor membre sau sprijinul public ineficace pentru inovarea economică. Inovațiile radicale sunt afectate, de exemplu, de lipsa întreprinderilor care să asigure aplicarea lor la scară largă, de dificultățile în ceea ce privește accesul la capital, de sarcina de reglementare și de barierele de pe piața unică. Multe măsuri în acest sens sunt puse în aplicare în cadrul planurilor de redresare și reziliență. Investițiile din cadrul politicii de coeziune și alte inițiative, cum ar fi văile de inovare regionale, vor contribui, de asemenea, la abordarea acestor provocări.

4.4 Echitatea

Deși piața muncii din UE s-a dovedit până în prezent rezilientă, inflația ridicată și incertitudinea ar putea înrăutăți perspectivele acesteia și afectează deja gospodăriile. Piața muncii din UE a atins o rată record de ocupare a forței de muncă de [74,8 %] în [al patrulea trimestru] al anului 2022, înregistrând progrese substanțiale în direcția îndeplinirii obiectivului

[39] A se vedea, de exemplu, Planul de acțiune al UE pentru digitalizarea sistemului energetic: COM(2022) 552.
[40] Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (Text cu relevanță pentru SEE) (JO L 94, 28.3.2014, p. 65).
[41] A se vedea, de asemenea, Noua agendă europeană de inovare: COM(2022) 332 final.

de ocupare a forței de muncă prevăzut pentru 2030, care este de cel puțin 78 %. Deficitul de forță de muncă și lipsa de personal calificat rămân ridicate și peste nivelurile din 2019, dar au început să scadă în a doua jumătate a anului 2022, pe fondul unei performanțe generale pozitive continue a pieței muncii. Cu toate acestea, se preconizează că încetinirea activității economice se va traduce printr-o evoluție mai moderată a pieței muncii în 2023 și 2024, în timp ce disparitățile regionale de pe piața muncii rămân ridicate, ratele de ocupare a forței de muncă fiind mai mici de 50 % în unele regiuni. În același timp, anumite grupuri de populație, inclusiv femeile și tinerii, prezintă în continuare decalaje considerabile în materie de ocupare a forței de muncă. Creșterile accentuate ale prețurilor, în special la alimente, energie și transporturi, au afectat puterea de cumpărare mai ales a gospodăriilor cu venituri mici și medii inferioare. Aceste elemente reprezintă ponderi mai mari în coșurile lor de consum, necesitând măsuri de politică socială bine direcționate. În acest context, politicile salariale adaptate și negocierile colective eficace sunt esențiale pentru promovarea unor evoluții adecvate ale salariilor reale, în special în cazul lucrătorilor cu venituri mici. Actualizările periodice ale salariilor minime joacă un rol important în acest sens. Adoptarea Directivei UE privind salariile minime[42] creează o dinamică pozitivă pentru măsuri care să asigure salarii minime adecvate.

Pentru a atenua scăderea puterii de cumpărare și a preveni creșterea riscurilor de sărăcie, sistemele de protecție socială, inclusiv adecvarea și sustenabilitatea lor, trebuie protejate și consolidate. Este nevoie de o monitorizare continuă a situației sociale și de măsuri politice prompte pentru a preveni căderea în sărăcie sau excluziunea socială, inclusiv sărăcia energetică, și exacerbarea inegalităților existente. În contextul creșterii costului vieții, eliminarea decalajelor în ceea ce privește accesul la sisteme adecvate și sustenabile de protecție socială și de incluziune socială joacă un rol esențial în reducerea la minimum a impactului inflației ridicate asupra persoanelor vulnerabile, alături de evoluții salariale care să atenueze scăderea puterii de cumpărare, în special în cazul persoanelor cu venituri scăzute. Mecanismele structurale sau ad-hoc de ajustare a prestațiilor sociale ca răspuns la inflația ridicată sunt importante pentru ca acestea să își mențină caracterul adecvat, asigurându-se totodată faptul că respectivele costuri rămân sustenabile din punct de vedere fiscal. În același timp, sistemele de protecție socială și de incluziune trebuie să mențină stimulente pentru încadrarea în muncă și să promoveze în mod activ participarea și integrarea pe piața muncii, inclusiv prin servicii de calitate integrate. Îmbătrânirea populației, povara bolilor cronice, noile exigențe în materie de sănătate și noile tehnologii vor necesita, de asemenea, crearea mai multor locuri de muncă, cu seturi de competențe în schimbare, în sectorul sănătății și în cel social. Trebuie îmbunătățit accesul la îngrijiri de sănătate și la îngrijiri pe termen lung de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile. E-sănătatea continuă să transforme modul în care oamenii accesează și primesc îngrijiri de sănătate, necesitând un nivel tot mai mare de competențe digitale, precum și o mai mare versatilitate din partea forței de muncă din domeniul sănătății.

Sistemele de educație și formare sunt esențiale pentru abordarea și prevenirea deficitului de forță de muncă și de competențe. În prezent, cele mai mari deficite de forță de muncă se înregistrează în domeniul îngrijirilor de sănătate și al îngrijirii pe termen lung, în sectorul

[42] Directiva (UE) 2022/2041 a Parlamentului European și a Consiliului din 19 octombrie 2022 privind salariile minime adecvate în Uniunea Europeană (JO L 275, 25.10.2022, p. 33).

ospitalității, al construcțiilor, al TIC și al ocupațiilor conexe, precum și în sectoare-cheie pentru tranziția verde, cum ar fi sursele regenerabile de energie și eficiența energetică. Dincolo de evoluțiile ciclice, deficitul de competențe reflectă schimbările structurale din economia UE, inclusiv îmbătrânirea populației și transformarea verde și cea digitală în curs, ceea ce antrenează o modificare a cerințelor în materie de competențe. În același timp, deficitul de competențe dezvăluie deficiențele existente în sistemele de educație și formare. Chiar dacă se îmbunătățește, ponderea tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare rămâne ridicată în unele state membre. Încă din 2018, unul din cinci tineri în vârstă de 15 ani nu dispunea de competențe de bază, iar tinerii din medii defavorizate erau expuși unui risc de aproape șase ori mai mare de a obține rezultate slabe la nivel academic. În ultimii ani, presiunea asupra sistemelor de educație și formare a crescut, deoarece acestea au trebuit să facă față impactului pandemiei, lipsei unei infrastructuri digitale adecvate și deficitului tot mai mare de personal didactic la toate nivelurile de educație, în special în cazul materiilor celor mai relevante pentru dubla tranziție. În timp ce rata de absolvire a învățământului terțiar este în creștere, proporția absolvenților STIM (științe, tehnologie, inginerie și matematică) nu corespunde cererii de pe piața muncii în majoritatea statelor membre. Consolidarea calității, a caracterului incluziv și a relevanței pentru piața muncii a sistemelor de educație și formare de la toate nivelurile în întreaga Uniune rămâne esențială pentru a putea dispune de piețe ale forței de muncă puternice și de o tranziție echitabilă. În mod similar, creșterea participării pe piața muncii a femeilor, a tinerilor și a grupurilor subreprezentate și vulnerabile, cum ar fi persoanele cu handicap, persoanele care provin din familii de migranți și romii, rămâne o oportunitate majoră pentru o creștere favorabilă incluziunii și pentru egalitate.

Din ce în ce mai presante devin în special dezvoltarea și dobândirea de aptitudini și competențe relevante pentru tranziția verde. Devine din ce în ce mai important să se asigure faptul că toți lucrătorii, în special cei din sectoarele și regiunile afectate mai puternic de tranziția verde, pot beneficia de câștigurile în materie de ocupare a forței de muncă ale unei economii neutre din punct de vedere climatic. Profilurile profesionale și tehnice vor fi deosebit de căutate în contextul tranziției energetice accelerate și al transformării tehnologice prevăzute în Planul industrial al Pactului verde al UE. Statele membre se confruntă cu deficite semnificative și din ce în ce mai mari de forță de muncă, în timp ce oferta scăzută de formare în sectoare-cheie ar putea crea blocaje în tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic. Provocarea este și mai mare în unele regiuni periferice sau stagnante din punct de vedere economic. În acest context, este esențial ca statele membre să sprijine anticiparea, dobândirea și furnizarea de competențe pentru economia verde, astfel cum se subliniază în recomandările specifice fiecărei țări adresate tuturor statelor membre și în concordanță cu Recomandarea Consiliului privind asigurarea unei tranziții echitabile către neutralitatea climatică, pentru a răspunde nevoilor pieței muncii și pentru a le oferi șanse egale tuturor oamenilor. Promovarea perfecționării și recalificării lucrătorilor din sectorul public la toate nivelurile (inclusiv la nivelul administrației locale) ar accelera, de asemenea, investițiile și reformele necesare pentru tranziția verde[43].

[43] Instrumentul de sprijin tehnic al UE (IST) va facilita schimburile dintre funcționarii administrațiilor naționale și/sau regionale prin intermediul inițiativei emblematice PACE (*Public Administration Cooperation Exchange*), ca modalitate de consolidare a capacității administrative și de promovare a celor mai bune practici [Regulamentul (UE) 2021/240 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 februarie 2021 de instituire a unui instrument de sprijin tehnic, JO L 57, 18.2.2021, p. 1].

MRR și fondurile politicii de coeziune, în special Fondul social european Plus, contribuie la abordarea provocărilor cu care se confruntă sistemele de educație și formare de la toate nivelurile. Printre măsurile de sprijin se numără îmbunătățirea accesului la educația și îngrijirea timpurie, reformele programei de învățământ, modernizarea învățământului superior, facilitarea tranziției de la sistemul de învățământ la piața muncii, crearea de oportunități de perfecționare și recalificare – în special pentru competențele relevante pentru tranziția verde – precum și reformarea și modernizarea politicilor active în domeniul pieței muncii. Prin sprijinirea recalificării accelerate a forței de muncă în vederea dobândirii de competențe relevante pentru tranziția verde, capitolele consacrate REPowerEU care urmează să fie incluse în planurile de redresare și reziliență existente vor asigura o finanțare suplimentară pentru reforme și investiții în acest domeniu. Alături de aceste investiții sporite, inclusiv în cadrul programului InvestEU, politica ambițioasă și durabilă în materie de migrație legală propusă de Comisie în Pachetul său privind competențele și talentele[44] poate contribui, de asemenea, la remedierea deficitului de forță de muncă și a lipsei de personal calificat și la deblocarea întregului potențial al forței de muncă europene. Anul european al competențelor 2023 va oferi un nou impuls pentru a implica părțile interesate și a mobiliza finanțarea publică și privată cu scopul de a aborda lipsa de personal calificat și deficitul de forță de muncă pe termen mediu și lung, în special în ceea ce privește competențele digitale și cele verzi[45].

De la începutul războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, aproape 4 milioane de persoane strămutate au fost primite în UE în temeiul Directivei privind protecția temporară. Integrarea pe piața muncii este fundamentală pentru ca persoanele strămutate să își obțină independența financiară, să își întrețină familia și să contribuie la dezvoltarea comunității-gazdă[46]. Potrivit estimărilor disponibile[47], între 600 000 și 1 milion de beneficiari de protecție temporară și-au găsit un loc de muncă în UE, în timp ce peste 350 000 s-au înregistrat ca persoane aflate în căutarea unui loc de muncă. Barierele lingvistice reprezintă un obstacol major în calea inserției profesionale a persoanelor strămutate, ceea ce face ca formarea lingvistică să fie de o importanță crucială. Validarea rapidă a competențelor și recunoașterea calificărilor, inclusiv în sectoarele în care cererea este mare, cum ar fi sectorul îngrijirilor de sănătate, sunt, de asemenea, importante pentru a asigura faptul că oamenii pot avea acces la locuri de muncă adaptate competențelor și experienței lor. Multe state membre au luat deja măsuri importante pentru a facilita acest proces, în concordanță cu orientările Comisiei[48], utilizând, de asemenea, flexibilitățile de finanțare oferite de CARE (Acțiunea de coeziune pentru refugiații din Europa). Întrucât mulți beneficiari ai protecției temporare sunt femei cu copii, disponibilitatea serviciilor

[44] COM(2022) 657 final.

[45] Anul european al competențelor 2023 își propune să remedieze lipsa de personal calificat și deficitul de forță de muncă pe termen mediu și lung prin recalificarea și perfecționarea forței de muncă europene și prin asigurarea unei mai bune corelări între cerere și ofertă pe piața muncii.

[46] COM(2023) 140 final.

[47] Este dificil să se estimeze numărul real de beneficiari ai protecției temporare care sunt angajați în întreaga UE din cauza indisponibilității datelor din unele state membre și a diferențelor în ceea ce privește tipul de surse administrative utilizate. Mai precis, unele țări raportează numărul cumulat de „notificări privind ocuparea forței de muncă" (și anume declarațiile depuse de angajatori atunci când angajează cetățeni ucraineni), care corespunde mai degrabă numărului de locuri de muncă create decât numărului de persoane angajate efectiv.

[48] Comunicare a Comisiei privind orientări pentru accesul la piața muncii, la educație și formare profesională și la învățarea în rândul adulților pentru persoanele care fug din calea războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei (JO C 233, 16.6.2022, p. 1).

de educație și îngrijire timpurie este o condiție prealabilă deosebit de importantă pentru participarea lor pe piața muncii.

Punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale continuă să ghideze convergența socială ascendentă în UE. La doi ani de la Summitul social de la Porto și de la angajamentele asumate cu privire la obiectivele principale pentru 2030 privind ocuparea forței de muncă, competențele și reducerea sărăciei, punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor necesare pentru realizarea de progrese în direcția atingerii obiectivelor naționale rămâne o prioritate pentru statele membre. Acest lucru este esențial pentru sprijinirea convergenței sociale ascendente și a coeziunii sociale în UE. Ca parte a pachetului de primăvară, Comisia propune, de asemenea, reportarea orientărilor privind ocuparea forței de muncă în următorul ciclu anual. Aceasta vine în urma unei schimbări majore care s-a petrecut în 2022 pentru a reflecta mai bine mediul post-COVID și cele mai recente inițiative de politică, precum și în urma discuțiilor din ce în ce mai intense cu privire la importanța asigurării unei bunăstări durabile și favorabile incluziunii.

5. CONCLUZIE

Pe fondul realității geopolitice actuale și al provocărilor economice și sociale complexe, UE urmărește să construiască o economie solidă, adaptată exigențelor viitorului, care să asigure competitivitatea și prosperitatea pe termen lung pentru toți. Acest lucru necesită o abordare integrată în toate domeniile de politică pentru a spori productivitatea, reziliența, echitatea și creșterea durabilă la nivelul întregii baze economice. Semestrul european oferă cadrul adecvat de coordonare a politicilor în acest scop, integrând și implementarea MRR și a programelor politicii de coeziune. În timp ce implementarea planului de redresare și reziliență este în curs în unele state membre, în altele există riscul unor întârzieri în ceea ce privește calendarele indicative de implementare convenite în deciziile de punere în aplicare ale Consiliului. În timp ce punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020 se va încheia în 2023, programele pentru perioada 2021-2027 adoptate recent oferă o oportunitate de a stimula investițiile în deplină complementaritate cu MRR. Pentru a asigura progrese durabile, statele membre ar trebui să se concentreze în continuare asupra punerii în aplicare depline și în timp util a planurilor de redresare și reziliență până în 2026 și să procedeze rapid la punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune asupra cărora s-a convenit recent. Revizuirile preconizate ale planurilor de redresare și reziliență, inclusiv ale capitolelor privind REPowerEU cu finanțare suplimentară, alături de programele politicii de coeziune, reprezintă o ocazie pentru a răspunde provocărilor persistente identificate în contextul semestrului european, inclusiv în domeniul climei și al energiei.

Rapoartele de țară din 2023 oferă o imagine de ansamblu a evoluțiilor economice, sociale și de pe piața muncii, precum și a provocărilor cu care se confruntă în prezent statele membre. Analiza provocărilor stă la baza recomandărilor specifice fiecărei țări pentru 2023. Semestrul european din acest an acordă o atenție deosebită temei competitivității și productivității pe termen lung, oferind, în același timp, o analiză actualizată și mai detaliată a securității energetice și a accesibilității economice a energiei. Comisia solicită statelor membre să ia măsuri ambițioase pentru a aborda vulnerabilitățile evidențiate de crizele recente și identificate în rapoartele de țară la nivel național și regional. Acest demers include consolidarea rezilienței și a productivității, facilitarea accesului la finanțare, furnizarea de energie la prețuri accesibile,

reducerea dependențelor strategice, accelerarea tranziției către economia circulară, asigurarea competențelor pentru viitor, sprijinirea creării de locuri de muncă de calitate și adaptarea bazei economice, științifice, industriale și tehnologice pentru tranziția verde și cea digitală, fără a lăsa pe nimeni în urmă.

Comisia invită Consiliul European să aprobe și Consiliul să adopte propunerile Comisiei privind recomandările specifice fiecărei țări pentru 2023. De asemenea, Comisia invită statele membre ale UE să pună în aplicare pe deplin și în timp util recomandările, în cadrul unui dialog strâns cu partenerii sociali, cu organizațiile societății civile și cu alte părți interesate.

APENDICELE 1 - PREZENTARE GENERALĂ A DOMENIILOR TEMATICE VIZATE DE RECOMANDĂRILE SPECIFICE FIECĂREI ȚĂRI

Categorie generală	Tranziția verde					Tranziția digitală, productivitatea și piața unică								Ocuparea forței de muncă, politicile sociale și echitatea																Stabilitatea macroeconomică							Reziliența instituțională			
Domenii de politică	Energie din surse regenerabile și infrastructura energetică	Eficiența energetică	Adaptarea la schimbările climatice	Gestionarea mediului și a resurselor	Transporturi	Conectivitatea digitală, infrastructura și funcționarea pieței	Digitalizarea întreprinderilor	Digitalizarea administrației publice	Mediul de afaceri (inclusiv politicile privind IMM-urile)	Piața unică, concurența și ajutoarele de stat	Întreprinderile de stat	Achiziții publice și concesiuni	Cercetare și inovare	Piața muncii	Politici active pe piața muncii	Egalitatea de șanse	Salariile și fixarea salariilor	Competențe, educație și formare profesională continuă și învățarea în rândul adulților	Educația și îngrijirea timpurie	Educație (generală, EFP inițială și învățământ superior)	Sistemele de pensii și îmbătrânirea activă	Sărăcia, incluziunea socială și protecția socială	Dezvoltarea regională și serviciile publice locale	Îngrijirile de sănătate	Îngrijirea pe termen lung	Cadrul bugetar și guvernanța fiscală	Politica fiscală	Administrația fiscală, evaziunea fiscală și evitarea obligațiilor fiscale	Serviciile financiare și stabilitatea financiară	Accesul la finanțare și finanțarea creșterii economice	Combaterea spălării banilor	Locuințe	Datoria sectorului privat și cadrul în materie de insolvență	Administrația publică	Corupția	Calitatea procesului legislativ	Sistemul judiciar
01 BE	■	■			■				■						■	■		■		■					■		■												
02 BG	■	■			■													■																					
03 CZ	■	■			■				■									■			■												■						
04 DK	■	■		■					■									■									■						■						
05 DE	■	■				■		■	■									■			■						■												
06 EE	■	■			■													■				■		■	■														
07 IE	■	■		■	■				■									■			■																		
08 EL	■	■			■				■									■				■		■			■	■						■	■				
09 ES	■	■			■				■									■															■						
10 FR	■	■							■							■		■		■																			
11 HR	■	■			■				■									■																					
12 IT	■	■			■				■									■									■												
13 CY	■	■			■						■							■																■					
14 LV	■	■																■				■		■			■			■									
15 LT	■	■																■				■		■		■	■						■						
16 LU	■	■			■				■							■		■		■	■							■					■						
17 HU	■	■							■	■					■	■		■				■				■							■						
18 MT	■	■			■													■										■											
19 NL	■	■		■					■					■				■															■						
20 AT	■	■			■				■					■	■			■	■			■		■	■	■	■												
21 PL	■	■			■				■									■			■	■																	■
22 PT	■	■		■					■									■				■					■	■											
23 RO	■	■																■																					
24 SI	■	■			■				■									■						■	■	■	■												
25 SK	■	■							■									■									■	■					■						
26 FI	■				■				■						■			■		■		■																	
27 SE	■	■							■							■		■		■							■						■						

APENDICELE 2 – PROGRESELE ÎNREGISTRATE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE PUNEREA ÎN APLICARE A RECOMANDĂRILOR SPECIFICE FIECĂREI ȚĂRI

Semestrul european 2023 face bilanțul măsurilor de politică întreprinse de statele membre pentru abordarea provocărilor structurale identificate în recomandările specifice fiecărei țări adoptate începând din 2019. În urma instituirii MRR ca instrument esențial pentru realizarea priorităților în materie de politici la nivelul UE și la nivel național, evaluarea punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări pentru 2023 ține seama de măsurile de politică luate de statele membre până în prezent[49], precum și de angajamentele asumate în cadrul planurilor de redresare și reziliență, în funcție de stadiul lor de punere în aplicare. Prin urmare, evaluarea reflectă etapele actuale, încă relativ timpurii, ale punerii în aplicare a planurilor de redresare și reziliență, mai degrabă decât nivelul progreselor care ar putea fi atins în ipoteza unei puneri în aplicare integrale a planurilor până în 2026[50].

Figura 1: Nivelul actual de punere în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări din perioada 2019-2020

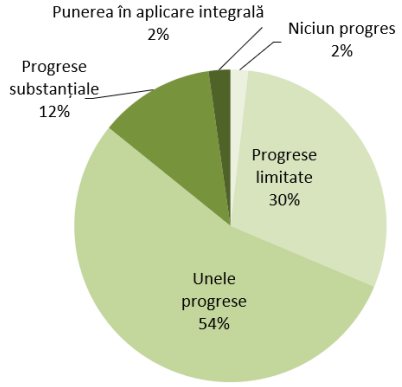

Figura 2: Punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări din perioada 2019-2022: evaluarea anuală din fiecare an consecutiv în raport cu nivelul de punere în aplicare până în prezent

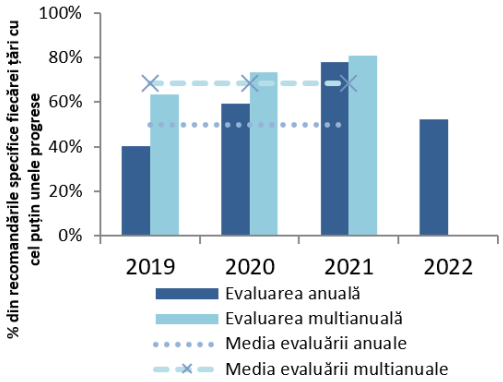

Notă: evaluarea multianuală din figura 1 analizează nivelul de punere în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări din perioada 2019-2020 din momentul în care recomandările au fost adoptate pentru prima dată și până la data publicării prezentei

[49] Inclusiv măsurile de politică raportate în programele naționale de reformă, precum și în raportarea privind MRR (raportarea bianuală cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește realizarea jaloanelor și a țintelor, care rezultă din evaluarea cererii de plată).

[50] Statelor membre li s-a solicitat să abordeze în mod eficace în cadrul planurilor lor de redresare și reziliență toate recomandările relevante specifice fiecărei țări sau o parte semnificativă a acestora, în special cele din anii 2019 și 2020. Evaluarea punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări prezentată în acest document ia în considerare stadiul de punere în aplicare a măsurilor incluse în planurile de redresare și reziliență și a măsurilor luate în afara planurilor de redresare și reziliență la momentul evaluării. În cazul măsurilor prevăzute în anexele la deciziile de punere în aplicare adoptate ale Consiliului privind aprobarea evaluării planurilor de redresare și reziliență, care nu au fost încă adoptate sau puse în aplicare, dar care sunt considerate credibile, în concordanță cu metodologia de evaluare a punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări, se consideră că „progresele [sunt] limitate”. După punerea în aplicare a măsurilor respective, se consideră fie că s-au înregistrat „unele progrese/progrese substanțiale”, fie că „punerea în aplicare [este] integrală”, în funcție de relevanța lor.

comunicări. În figura 2, evaluarea anuală arată progresele înregistrate în primul an de la adoptarea recomandărilor specifice fiecărei țări, în timp ce evaluarea multianuală prezintă evaluarea din acest an a recomandărilor specifice fiecărei țări anterioare. A se remarca faptul că recomandările specifice fiecărei țări din 2021 vizează doar politica fiscal-bugetară.

Dintr-o perspectivă multianuală, s-au înregistrat cel puțin unele progrese în cazul a 68 % dintre recomandările specifice fiecărei țări pentru perioada 2019-2020 (a se vedea figura 1). În comparație cu evaluarea de anul trecut, s-au înregistrat progrese suplimentare atât în ceea ce privește recomandările specifice fiecărei țări din 2019 cu caracter structural, cât și recomandările specifice fiecărei țări din 2020 orientate în mai mare măsură spre criză. Procentul recomandărilor specifice fiecărei țări în cazul cărora s-au realizat cel puțin unele progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a crescut astfel în mod constant, de la 59 % în 2021 ajungând la 63 % în 2022 și la 68 % în momentul de față. Acest lucru este o dovadă clară a stimulentelor oferite de MRR începând din 2021, a căror abordare bazată pe performanță se preconizează că va continua să consolideze punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări în anii următori. În ultimii ani, statele membre au înregistrat cele mai mari progrese în domeniul accesului la finanțare și la servicii financiare, urmat de domeniile: funcționarea pieței muncii, combaterea spălării banilor și mediul de afaceri. În același timp, progresele au fost mai puțin vizibile în domeniile pieței unice, concurenței și ajutoarelor de stat, locuințelor, îngrijirii pe termen lung și sistemelor de pensii.

Progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor adoptate în 2022 au fost, de asemenea, considerabile. Statele membre au făcut cel puțin „unele progrese” în cazul a aproape 52 % din recomandările care le-au fost adresate în iulie 2022 (figura 2). Având în vedere domeniile în care un număr semnificativ de state membre au primit o recomandare în 2022, cele mai multe progrese au fost realizate, per ansamblu, în ceea ce privește cadrul bugetar și guvernanța fiscală, urmate de transporturi, mediul de afaceri și eficiența energetică. În schimb, s-au înregistrat mai puține progrese în ceea ce privește abordarea recomandărilor privind politica fiscală.

Rezultatele evaluării din 2023 a punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări, împreună cu cele din anii anteriori, vor fi publicate pe site-ul web al Comisiei.

APENDICELE 3 – PROGRESELE ÎNREGISTRATE LA NIVELUL UE ÎN DIRECȚIA ATINGERII OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ

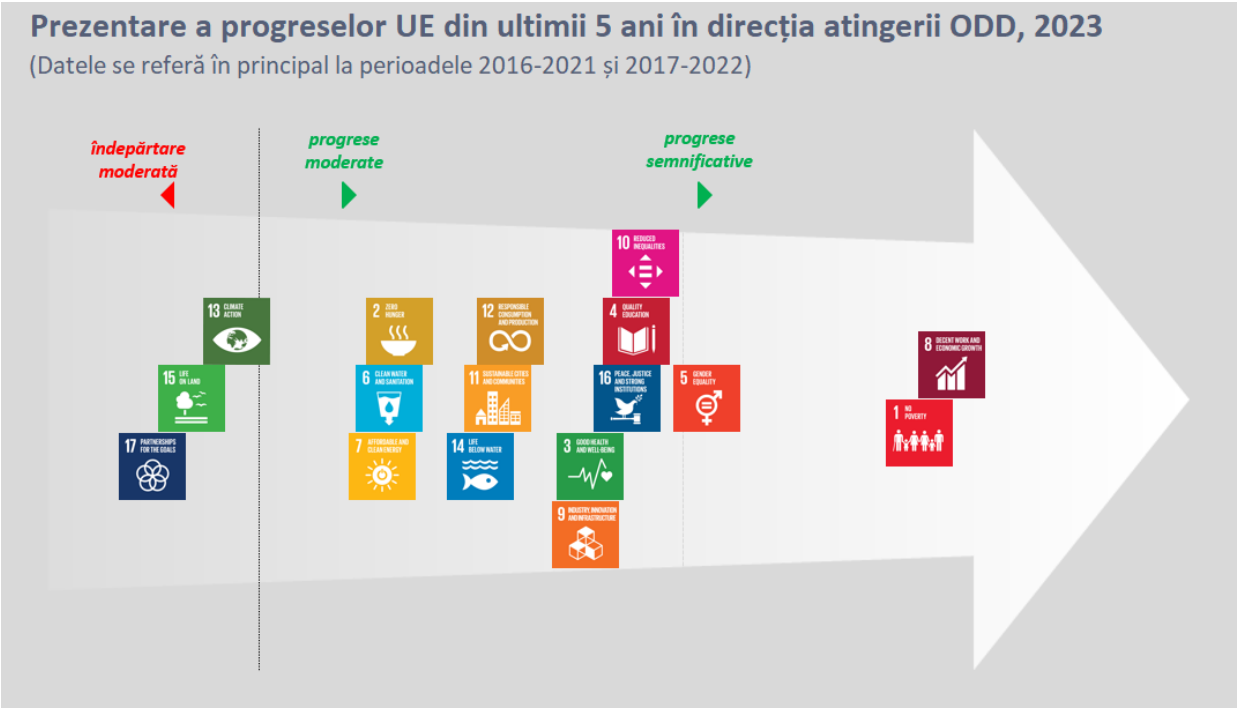

Notă: Figura de mai sus arată ritmul în care UE a progresat în direcția atingerii fiecăruia dintre cele 17 obiective pe parcursul ultimilor cinci ani, în conformitate cu indicatorii selectați. Metoda de evaluare a tendințelor indicatorilor și de agregare a acestora la nivel de obiectiv, precum și analize mai detaliate sunt disponibile pe site-ul web al Eurostat: Overview – Sustainable development indicators – Eurostat (europa.eu).

În ultima perioadă de cinci ani care a făcut obiectul evaluării, UE a înregistrat progrese semnificative în direcția asigurării unor condiții de muncă decentă și a creșterii economice (ODD 8) și a reducerii sărăciei (ODD 1). De asemenea, s-au înregistrat progrese semnificative în direcția realizării egalității de gen (ODD 5). S-au realizat progrese satisfăcătoare, dar mai moderate, și în direcția îndeplinirii obiectivelor de reducere a inegalităților (ODD 10), de asigurare a unei educații de calitate (ODD 4), de promovare a păcii și a securității personale pe teritoriul UE și de îmbunătățire a accesului la justiție și a încrederii în instituții (ODD 16), de sănătate și bunăstare (ODD 3), în pofida regreselor cauzate de pandemia de COVID-19, precum și în ceea ce privește inovarea și infrastructura (ODD 9). Progresele înregistrate în vederea atingerii obiectivelor rămase – fără foamete (ODD 2), apă curată și salubritate (ODD 6) și energie accesibilă ca preț și curată (ODD 7) – au fost mai puțin semnificative.

Se preconizează că se vor realiza progrese suplimentare în ceea ce privește trei obiective – politicile climatice (ODD 13), viața terestră (ODD 15) și parteneriatele globale (ODD 17) – întrucât statele membre ale UE urmează să pună în aplicare nivelul mai ridicat de ambiție al țintelor de mediu stabilite la nivelul UE. În ceea ce privește politicile climatice (ODD 13), UE a fixat obiective climatice foarte ambițioase și fără precedent pentru 2030 și, față de tendințele din trecut, acestea vor necesita mai multe eforturi. UE a pus deja în aplicare măsurile de politică pentru a realiza aceste eforturi suplimentare, în special prin intermediul pachetului „Pregătiți pentru 55”, cu o revizuire a sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS), precum și prin intermediul Regulamentului privind partajarea eforturilor, care stabilește

obiective anuale obligatorii privind emisiile de gaze cu efect de seră pentru statele membre. În domeniul energiei, UE a stabilit, de asemenea, obiective mai ambițioase pentru 2030, preconizându-se, astfel, că în următorii ani se vor înregistra în UE progrese mai mari și în domeniul eficienței energetice și al energiei din surse regenerabile[51]. În ceea ce privește viața terestră (ODD 15), chiar dacă suprafața zonelor terestre protejate a crescut din 2013, UE continuă să se confrunte cu scăderi constante ale populațiilor de păsări comune și de fluturi de câmp. Eforturile suplimentare necesare pentru a inversa degradarea ecosistemelor sunt prevăzute în Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030, în Strategia UE pentru păduri pentru 2030, lansată anul acesta, și în Strategia UE privind solul, care stabilește un obiectiv pentru 2030 privind refacerea terenurilor și a solurilor degradate și combaterea deșertificării. În ceea ce privește parteneriatele pentru obiective (ODD 17), tendința reflectă parțial efectele ciclice și, în special, creșterea datoriei publice ca urmare a crizei provocate de pandemia de COVID-19.

[51] În plus, datele pentru 2021 au fost puternic afectate de inundațiile grave din Germania, Luxemburg și Belgia, iar în 2021, emisiile nete de gaze cu efect de seră, chiar dacă se situau încă sub nivelurile anterioare pandemiei, au revenit parțial la nivelurile de dinaintea celor scăzute care au fost atinse în timpul pandemiei.

APENDICELE 4 – CONSTATĂRILE BILANȚURILOR APROFUNDATE ALE DEZECHILIBRELOR MACROECONOMICE DIN ȚĂRILE UE

S-au identificat dezechilibre macroeconomice sau dezechilibre macroeconomice excesive în 11 dintre cele 17 state membre pentru care s-a efectuat un bilanț aprofundat. Bilanțul aprofundat analizează gravitatea dezechilibrelor, evoluția recentă și prospectivă a acestora, precum și răspunsurile aferente la nivel de politici. Efectele de propagare și implicațiile transfrontaliere sistemice relevante ale dezechilibrelor sunt, de asemenea, luate în considerare. Bilanțurile aprofundate s-au bazat pe constatările cuprinse în trei note tematice referitoare la i) sustenabilitatea externă, ii) diferențialele de inflație și implicațiile acestora pentru competitivitate, precum și iii) dinamica pieței locuințelor, note care s-au axat pe o serie de state membre selectate pentru a face obiectul unui bilanț aprofundat în runda actuală[52].

Inflația ridicată marchează contextul în care dezechilibrele evoluează în prezent. Persistența unei inflații ridicate poate avea un impact negativ asupra competitivității dacă nu este compensată de creșterea productivității și poate conduce la dezechilibre macroeconomice care se dezvoltă sau se intensifică în prezența altor vulnerabilități. Acest lucru se poate întâmpla dacă inflația se adâncește, în special în prezența spiralelor prețuri-salarii, posibil exacerbate de creșterea marjelor de profit, care se propagă asupra prețurilor bunurilor și serviciilor comercializabile. Cu cât valoarea adăugată internă în exporturi este mai mare, cu atât este mai probabil ca acest lucru să se producă. Prin urmare, competitivitatea ar putea fi afectată, ceea ce ar putea duce la creșterea gradului de îndatorare externă. Inflația generează, de asemenea, provocări pentru gospodăriile ale căror venituri sunt în prezent cu mult mai mici decât prețurile, ceea ce duce la o scădere a puterii de cumpărare și are consecințe distributive negative. Pentru întreprinderile care nu sunt în măsură să facă față creșterii costurilor, inflația persistentă împiedică asigurarea serviciului datoriei, putând avea un impact asupra sectorului financiar și încetinind creșterea economică prin scăderea consumului și a investițiilor. Pentru a reduce inflația sunt necesare eforturi de politică, inclusiv prin limitarea cererii, ceea ce, la rândul său, poate afecta creșterea pe termen scurt a PIB-ului. Acest aspect este deosebit de îngrijorător în situațiile în care inflația de bază depășește cu mult media UE sau media zonei euro, iar riscurile persistă; în aceste cazuri, diminuarea inflației nu se poate baza doar pe politica monetară.

Divergențele între statele membre în ceea ce privește ratele inflației au atins niveluri record. Divergențele ratelor inflației sunt legate, în parte, de impactul diferențiat pe care creșterea prețurilor energiei și alimentelor îl are asupra diferitelor țări, reflectând sursele de energie diferite ale acestora, structurile economice diverse și cererea de energie aferentă, precum și ponderea energiei și a alimentelor în coșul de consum. Cu toate acestea, în mai multe țări, divergențele sus-menționate sunt însoțite de alte surse de presiuni inflaționiste, inclusiv de creșteri ale costurilor unitare ale muncii și ale marjelor comerciale și profiturilor întreprinderilor. În plus, cheltuielile publice, inclusiv măsurile de sprijin, au contribuit, în unele cazuri, la apariția unor diferențiale de inflație între țările UE și țările din zona euro. În țările în care inflația este

[52] Aceste note au fost publicate la 5 aprilie 2023 sub formă de documente instituționale ECFIN.

generată în mare măsură de propagarea prețurilor energiei, normalizarea acestor prețuri ar trebui să fie suficientă pentru a reduce diferențialele de inflație, în absența materializării altor efecte și atât timp cât prețurile se ajustează descendent, acolo unde este necesar. Însă, în cazul în care inflația rezultă în principal din presiunile interne asupra prețurilor, legate de dinamica salariilor și a profiturilor, ar putea fi mai dificil să se atenueze rapid dinamica inflației, în special dacă această dinamică a prețurilor este mai de durată sau își are originea în factori cu un caracter mai permanent și, prin urmare, ar putea fi necesare măsuri structurale pentru a genera o concurență sporită pe anumite piețe.

Diferențialele de inflație reprezintă un motiv de îngrijorare accentuată în cadrul unei uniuni monetare, necesitând o atenție deosebită. Într-o uniune monetară, efectele inflaționiste divergente îngreunează extrem de mult sarcina autorității monetare, deoarece transmiterea uniformă a variațiilor orientării monetare către toate părțile uniunii riscă să fie afectată. Întrucât realinierea costurilor și a prețurilor interne prin modificarea cursului de schimb nominal nu este o opțiune, diferențialele de inflație persistente pot genera pierderi de durată în materie de competitivitate și schimbări structurale care pot implica o adaptare dificilă și costisitoare; acestea pot necesita înăsprirea suplimentară a politicii fiscal-bugetare pentru a ține în frâu orice cerere excesivă, pentru a reduce acumularea vulnerabilităților și a evita necesitatea unor corecții mai dăunătoare în viitor.

Pentru țările din afara zonei euro, cursul de schimb nominal poate fi ajustat pentru a contracara orice presiune asupra competitivității, însă acest lucru poate implica și riscuri. În special, devalorizarea și deprecierea pot genera presiuni inflaționiste suplimentare, deoarece bunurile și serviciile importate se scumpesc. În același timp, costul datoriei denominate în valută crește și poate conduce la o primă de risc mai mare pentru emiterea de titluri de datorie suverană și pentru împrumuturile din străinătate.

Ratele ridicate ale datoriei private și ale datoriei publice au continuat să scadă în 2022, uneori chiar într-un ritm accelerat, dar persistă vulnerabilități. După întreruperea procesului de reducere a gradului de îndatorare cauzată de criza provocată de pandemia de COVID-19, ponderile datoriei în PIB s-au redus între timp, înregistrându-se o creștere nominală mai mare a PIB-ului. Acest lucru marchează revenirea la tendința de lungă durată de reducere a gradului de îndatorare, care a cunoscut diminuări notabile ale ponderilor datoriei de-a lungul anilor în multe țări. În cazul unor economii caracterizate de datorii ridicate, ponderea datoriei în PIB a scăzut mai mult în 2022 decât în anii precedenți, ca urmare a efectului puternic de numitor. Cu toate acestea, ponderile datoriei rămân ridicate și, în special în ceea ce privește datoria publică, se situează uneori în mod vizibil peste nivelurile anterioare crizei provocate de pandemia de COVID-19. În unele cazuri, reducerea ponderii datoriei publice a fost limitată de măsurile de sprijin adoptate pentru a atenua impactul creșterii prețurilor energiei.

Potrivit estimărilor, creșterea nominală continuă a PIB-ului va sprijini reducerea în continuare a gradului de îndatorare, însă în contextul unor condiții de finanțare mai puțin favorabile. Consolidarea creșterii potențiale a PIB-ului, în special prin punerea în aplicare eficace a planurilor de redresare și reziliență, va sprijini în continuare reducerea ponderii datoriei

în PIB. Ca urmare a inflației ridicate, PIB-ul nominal crește în prezent, iar gradul de îndatorare ca procent din producția economică se reduce; astfel, se preconizează că inflația va scădea, în timp ce înăsprirea condițiilor de finanțare ar putea afecta serviciul datoriilor mari. Acest lucru reprezintă un motiv de îngrijorare în cazul în care ratele dobânzii sunt variabile sau se modifică mai rapid sau în cazul în care nevoile de finanțare sunt mai mari; datoriile și împrumuturile în valută pot agrava aceste motive de îngrijorare pentru unele țări. În aceste cazuri, schimbările în materie de percepție sau de apetit la risc al piețelor financiare nu pot fi excluse, necesitând politici economice și fiscal-bugetare solide.

Pozițiile externe au fost, în general, slăbite de șocul prețurilor importurilor de energie, la care s-a adăugat, în unele cazuri, o cerere internă în expansiune. Balanțele comerciale au scăzut semnificativ în întreaga UE, în timp ce costurile importurilor de energie au crescut. Cu toate acestea, unele țări au fost mai afectate decât altele din cauza dependenței lor de energia din combustibili fosili și a originii geografice a acestui tip de energie. În plus, în unele cazuri, deteriorarea conturilor curente a fost amplificată de scăderea bilanțurilor neenergetice, când creșterea cererii interne a fost foarte puternică. În schimb, redresarea în continuare a turismului transfrontalier a contribuit la limitarea deteriorării conturilor curente ale unor țări mari debitoare nete cu sectoare ale turismului importante, dar, în unele cazuri, acest lucru nu a fost suficient pentru a evita deficitele semnificative de cont curent. Excedentele mari de cont curent au scăzut, la rândul lor, dar au rămas semnificative.

În viitor, se preconizează că scăderea prețurilor importurilor de energie va duce la creșterea atât a deficitului de cont curent, cât și a excedentului de cont curent în cazul majorității statelor membre în 2023. În pofida deteriorării contului curent, pozițiile investiționale internaționale nete (PIIN) negative mari s-au îmbunătățit în continuare în 2022, fiind susținute de creșterea nominală a PIB-ului. Se preconizează că acestea se vor îmbunătăți și mai mult anul acesta și anul viitor, dar într-un ritm mai lent, reflectând creșterea nominală mai scăzută a PIB-ului și, în unele cazuri, persistența nevoilor mari de împrumuturi externe. În pofida creșterii contului curent care ar trebui să rezulte din reducerea prețurilor energiei, în anumite cazuri, deficitele de cont curent pot rămâne în continuare mai slabe decât în ultimii ani, iar evoluția lor ar trebui urmărită îndeaproape. Se preconizează că excedentele de cont curent, care au scăzut în 2022, vor crește în 2023, pe măsură ce efectul prețurilor energiei se inversează, dar la niveluri mai moderate. Stabilizarea prețurilor energiei la un nivel mai ridicat sau creșterea persistentă a inflației sunt factori de risc care ar putea duce la deteriorarea de durată a soldurilor externe. Fluxul de fonduri acordate în cadrul MRR va sprijini poziția externă în mai multe cazuri în următorii ani.

Prețurile locuințelor au continuat să crească puternic în cea mai mare parte a anului 2022, dar în ultimele luni ale anului s-a evidențiat o scădere a piețelor locuințelor. Prețurile nominale ale locuințelor au continuat să crească rapid în majoritatea statelor membre în 2022, ceea ce a dus la o creștere și mai mare a raportului prețuri/venituri. Tendința s-a schimbat în cursul anului, când creșterea prețurilor locuințelor a început să se atenueze, iar o serie de țări au înregistrat scăderi ale prețurilor nominale în a doua jumătate a anului 2022. Înăsprirea condițiilor

de finanțare, combinată cu scăderea veniturilor reale ale gospodăriilor, a moderat cererea de locuințe și a dat startul unei corecții a prețurilor locuințelor.

În viitor, se preconizează că prețurile locuințelor vor continua să se tempereze pe fondul înăspririi condițiilor financiare și al veniturilor aflate sub presiune, în timp ce oferta de locuințe este afectată de creșterea costurilor de construcție. În situațiile în care prețurile locuințelor par să facă obiectul unei supraevaluări mai mari și în care s-au produs creșteri ale prețurilor în paralel cu gradul ridicat – și în continuă creștere – de îndatorare a gospodăriilor, gospodăriile și creditorii pot prezenta o vulnerabilitate sporită la corecțiile în sens descendent ale prețurilor locuințelor. Mai precis, țările în care predomină ratele variabile ale dobânzii pot fi mai afectate, întrucât obligațiile privind serviciul datoriei cresc rapid, în special în cazul în care împrumuturile ipotecare sunt pe durate lungi, iar dobânzile reprezintă o parte considerabilă a plăților lunare, și este posibil să afecteze consumul și PIB-ul. În același timp, unele state membre sunt marcate de preocupări suplimentare legate de sectoarele lor imobiliare comerciale, care, în unele cazuri, au fost afectate în mod deosebit de costurile de finanțare mai ridicate. Dincolo de orizontul temporal imediat, constrângerile în materie de ofertă care existau deja înainte de pandemie vor persista, conform așteptărilor, în următorii ani, ceea ce ar putea limita, per ansamblu, scăderea prețurilor, dar ar rămâne un obstacol în calea dezvoltării fondului de locuințe. În realitate, activitatea de construcții s-a redus recent în unele țări. Dacă nu sunt abordate, aceste constrângeri în materie de ofertă pot duce la noi presiuni ascendente asupra prețurilor și la deteriorarea accesibilității prețurilor pe termen mediu.

Sectorul bancar a dat dovadă de o forță sporită, datorită reformelor anterioare, însă vulnerabilitățile pot crește în contextul macroeconomic actual. Statele membre cu un nivel ridicat al creditelor neperformante moștenite au continuat să le reducă, uneori în mod substanțial. Cu toate acestea, eventuala concretizare a riscurilor de evoluție negativă, cum ar fi înrăutățirea perspectivelor economice și creșterea volatilității pe piețele financiare, ar putea ridica probleme pentru bilanțurile băncilor. Ratele mai ridicate ale dobânzilor ar trebui să sprijine marjele de profit ale băncilor, dar pot crea și provocări în cazul în care gospodăriile și societățile nefinanciare întâmpină dificultăți cu serviciul datoriei. În statele membre în care există o legătură puternică între bănci și administrația publică, creșterea cheltuielilor de finanțare a datoriei suverane poate prezenta, de asemenea, un risc pentru bănci. Expunerea la sectorul locuințelor și, în special, la sectorul imobiliar comercial poate deveni o sursă de îngrijorare în unele țări.

Tabelul 1: CLASIFICAREA STATELOR MEMBRE ÎN CADRUL PROCEDURII PRIVIND DEZECHILIBRELE MACROECONOMICE (PDM)

	Rezultatele bilanțurilor aprofundate pentru 2022	Rezultatele bilanțurilor aprofundate pentru 2023
Fără dezechilibre macroeconomice	HR, IE	CZ, EE, LV, LT, LU, SK
Dezechilibre macroeconomice	DE, ES, FR, NL, PT, RO, SE	**CY**, DE, ES, FR, **HU**, NL, PT, RO, SE
Dezechilibre macroeconomice excesive	**CY**, EL, IT	EL, IT
p.m.: nu există bilanțuri aprofundate pentru	*AT, BE, BG, CZ, DK, EE, FI, **HU**, LV, LT, LU, MT, PL, SK, SI*	*AT, BE, BG, DK, HR, FI, IE, MT, PL, SI*

Notă: Statele membre a căror clasificare a fost modificată între 2022 și 2023 sunt marcate cu caractere aldine în ambele coloane.

Alte state membre care nu se confruntă cu dezechilibre

*S-a constatat că **Cehia** nu se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile sunt legate de competitivitatea prețurilor și de prețurile locuințelor, dar par a fi limitate pe viitor, deoarece datoria gospodăriilor este limitată și se preconizează că inflația va scădea semnificativ mai rapid decât media UE.* Economia a fost puternic afectată de șocul prețurilor energiei și de creșterea rapidă a inflației. Orientarea fiscal-bugetară relaxată din timpul pandemiei și până în momentul de față a contribuit, de asemenea, la accelerarea inflației. Deși presiunile globale asupra prețurilor rămân ridicate, se preconizează o redresare parțială a competitivității prin costuri în viitor, pe fondul scăderii prețurilor energiei, în absența unor provocări imediate în materie de sustenabilitate externă. Se preconizează că inflația va scădea semnificativ mai rapid decât media UE. Cu toate acestea, dacă inflația persistă, acest lucru ar putea prezenta unele riscuri pentru competitivitatea Cehiei. Recenta deteriorare a contului curent justifică o monitorizare atentă în viitor. În ultimii ani, cererea de locuințe a crescut puternic, fiind determinată de ratele scăzute ale dobânzii, de creșterea ridicată a veniturilor și de relaxarea măsurilor macroprudențiale, iar oferta de locuințe nu a ținut pasul. Prețurile locuințelor au crescut mai puternic în timpul pandemiei, dar au început să se tempereze la jumătatea anului 2022, pe fondul unor rate mai ridicate ale dobânzii și al unor condiții de creditare mai stricte. Cu toate acestea, riscurile unei corecții semnificative a prețurilor locuințelor par a fi scăzute, datoria gospodăriilor este limitată, iar sectorul bancar este solid; totuși, o disponibilitate în continuare

limitată în materie de ofertă pe termen mediu ar continua să antreneze o creștere a prețurilor. Sunt necesare eforturi susținute pentru a reduce inflația. Reducerea rapidă a inflației necesită o încetinire puternică a creșterii cererii, care, la rândul său, poate fi realizată printr-o politică monetară și fiscal-bugetară suficient de strictă.

S-a constatat că ***Estonia*** *nu se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile legate de competitivitate și de evoluția prețurilor locuințelor au crescut recent, dar în general par să fie limitate în prezent.* Salariile și, în special, prețurile au crescut puternic în 2022, dar pierderile în materie de competitivitate par a fi limitate, în timp ce contul curent a înregistrat doar un mic deficit și se preconizează că se va apropia de echilibru în acest an și în anul următor. Cu toate acestea, inflația și presiunile salariale, în cazul în care persistă, riscă să afecteze competitivitatea Estoniei, în special din cauza faptului că inflația de bază este cu mult peste media zonei euro. Prețurile locuințelor au crescut puternic de la pandemie, dar nu prezintă semne de supraevaluare. Este probabil ca prețurile locuințelor să se tempereze, având în vedere creșterile ratelor dobânzii și recenta recesiune economică. În plus, datoria gospodăriilor și împrumuturile contractate de acestea sunt relativ moderate, iar sectorul financiar este solid. În general, cadrul de politici este favorabil, deși ar fi utile o serie de eforturi suplimentare care să contribuie la abordarea riscurilor generate de vulnerabilitățile identificate. În acest sens, ar fi important ca politicile fiscal-bugetare și macroprudențiale anticiclice să fie aplicate în continuare și să fie consolidate, atunci când va fi necesar. Încurajarea concurenței pe piața internă ar putea contribui la gestionarea presiunilor asupra prețurilor.

S-a constatat că ***Letonia*** *nu se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile legate de împrumuturile externe și de locuințe rămân moderate; riscurile la adresa competitivității sunt pertinente, dar, în general, par să fie limitate în viitorul apropiat.* Recenta creștere a deficitului de cont curent a fost semnificativă, dar se preconizează că deficitul va scădea substanțial în acest an, urmând să scadă în continuare în 2024. Se preconizează că poziția investițională internațională netă a Letoniei, care s-a îmbunătățit semnificativ în ultimul deceniu, va rămâne, în linii mari, stabilă. Cu toate acestea, dacă inflația și presiunile salariale persistă, acestea riscă să afecteze competitivitatea Letoniei, în special din cauza faptului că inflația de bază este cu mult peste media zonei euro. Deși prețurile locuințelor au crescut într-un ritm ridicat în ultima vreme, supraevaluarea prețurilor locuințelor nu pare să fie substanțială. Mai mult, creșterea prețurilor locuințelor s-a temperat la sfârșitul anului 2022, creditele ipotecare au fost la un nivel redus, iar datoria gospodăriilor este limitată și în scădere în raport cu veniturile gospodăriilor. Letonia se confruntă cu provocări economice structurale majore legate de oferta în scădere de forță de muncă, ceea ce a contribuit la creșterea rapidă a costului unitar al muncii și riscă să afecteze competitivitatea pe termen mediu. În general, cadrul de politici este favorabil, deși ar fi utile o serie de eforturi suplimentare care să contribuie la abordarea riscurilor generate de vulnerabilitățile identificate. În acest sens, ar fi important să se instituie politici de protejare a competitivității, inclusiv măsuri de creștere a calității și a cantității ofertei de forță de muncă. Scurtarea procesului de autorizare a construcțiilor ar contribui la sprijinirea ofertei de locuințe și ar îmbunătăți situația de pe piața locuințelor.

S-a constatat că ***Lituania*** *nu se confruntă cu dezechilibre. S-a înregistrat o creștere a vulnerabilităților legate de competitivitatea prețurilor, de soldurile externe și de evoluția prețurilor locuințelor, dar, în general, această creștere pare să fie limitată în prezent.* Economia a fost puternic afectată de șocul prețurilor energiei și de creșterea rapidă a inflației; cu toate

acestea, se preconizează că în Lituania competitivitatea se va redresa încet, având în vedere scăderea prețurilor energiei. Contul curent s-a deteriorat semnificativ în 2022 din cauza creșterii prețurilor energiei din import, dar se preconizează că în acest an va ajunge aproape de echilibru. În viitor, deficitele ușoare de cont curent nu vor compromite sustenabilitatea pe plan extern, având în vedere poziția solidă a stocurilor. Cu toate acestea, inflația și presiunile salariale, în cazul în care persistă, riscă să afecteze competitivitatea Lituaniei, în special din cauza faptului că inflația de bază este cu mult peste media zonei euro. Prețul locuințelor a crescut puternic de la începutul pandemiei, dar nu există dovezi de supraevaluare, iar prețurile sunt în prezent în scădere, având în vedere creșterea ratei dobânzii și recesiunea economică în curs. În plus, datoria gospodăriilor este scăzută, iar sectorul bancar este bine capitalizat, foarte profitabil, iar nivelul creditelor neperformante este unul scăzut. În general, cadrul de politici este favorabil, deși ar fi utile o serie de politici care să contribuie la abordarea riscurilor generate de vulnerabilitățile identificate. În acest sens, ar fi important ca politicile fiscal-bugetare și macroprudențiale anticiclice să fie aplicate în continuare și să fie consolidate, atunci când va fi necesar. În același timp, un accent mai mare pe stimularea concurenței pe piața internă și pe politicile de îmbunătățire a calității și a cantității ofertei de forță de muncă ar putea contribui la gestionarea presiunilor asupra prețurilor și a costului unitar al muncii.

S-a constatat că ***Luxemburgul*** *nu se confruntă cu dezechilibre. Cu toate că vulnerabilitățile legate de prețurile ridicate ale locuințelor și de gradul ridicat de îndatorare a gospodăriilor s-au accentuat în ultima vreme, în ansamblu, ele par să fie ținute sub control și ar trebui să se atenueze pe termen mediu.* Creșterea demografică puternică, conjugată cu apetența sporită pentru contractarea de credite ipotecare, favorizată de avantajele fiscale oferite, a impulsionat cererea de locuințe, în schimb oferta a fost limitată din cauza insuficienței terenurilor disponibile pentru construcții și a acaparării terenurilor. Discrepanța tot mai mare dintre cererea și oferta de locuințe a antrenat o creștere puternică a prețurilor locuințelor, însoțită de un risc crescând de supraevaluare a prețurilor, în condițiile în care prețul locuințelor a devenit tot mai puțin abordabil. Prețurile locuințelor au scăzut vizibil la sfârșitul anului 2022, iar numărul tranzacțiilor imobiliare a scăzut brusc, creșterea ratelor dobânzii antrenând o răsturnare a situației pe piață. Nu se prevede însă o corectare drastică a prețurilor locuințelor, în condițiile în care nivelul veniturilor rămâne ridicat, iar penuria ofertei de locuințe ar urma să continue, conform previziunilor. Gradul de îndatorare a gospodăriilor ca procent din veniturile disponibile este foarte ridicat și se menține pe o curbă de creștere, în timp ce rata contractării împrumuturilor a scăzut într-o oarecare măsură la sfârșitul anului 2022. Activele financiare ale gospodăriilor sunt, de asemenea, substanțiale, tendința fiind ca gradul de îndatorare să fie mai mare în cazul categoriilor de populație cu un nivel mai ridicat al veniturilor și al bogăției, iar sectorul bancar este solid, ceea ce atenuează, în general, riscurile macrofinanciare. Depunerea unor eforturi de politică suplimentare, inclusiv prin intensificarea și prioritizarea adoptării și a punerii în aplicare a măsurilor recente, incluzând taxele recurente menite să sprijine creșterea ofertei de terenuri construibile, combinate cu reforma în curs a amenajării teritoriului, ar putea contribui la stimularea ofertei de locuințe, inclusiv prin furnizarea de locuințe sociale și de locuințe la prețuri abordabile pentru persoanele care au cea mai mare nevoie de ele. Eficiența pieței închirierilor de locuințe ar putea fi, la rândul său, îmbunătățită. În plus, reducerea deductibilității dobânzilor ipotecare, care a fost recent majorată considerabil, ar diminua stimulentele fiscale pentru contractarea de împrumuturi, care sprijină menținerea prețurilor ridicate ale locuințelor.

S-a constatat că ***Slovacia*** *nu se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile legate de competitivitate, locuințe, datoria gospodăriilor și soldurile externe au crescut, dar, în general, par a fi limitate în viitorul apropiat și se preconizează că vor scădea pe măsură ce condițiile economice se normalizează.* Economia a fost puternic afectată de șocul prețurilor energiei și de creșterea rapidă a inflației. Inflația de bază și creșterea costurilor unitare ale muncii se situează cu mult peste media zonei euro. Deși se preconizează că acestea se vor normaliza, există riscul ca scăderea presiunii asupra competitivității prin costuri să ia timp și ca cererea internă puternică să continue să exercite presiuni asupra conturilor externe. Balanța contului curent s-a deteriorat considerabil în anul 2022 ca urmare a majorării prețurilor importurilor de energie, precum și a scăderii semnificative a exporturilor nete de bunuri neenergetice. Se preconizează că deficitul de cont curent se va îmbunătăți ușor, dar va rămâne ridicat în 2023 și 2024, în pofida scăderii prețurilor energiei. Cu toate acestea, riscurile legate de sustenabilitatea externă sunt evaluate ca fiind limitate pe termen scurt. Se preconizează că deficitele publice vor fi semnificative în acest an și în anul următor și vor fi corectate începând cu 2024. Prețurile locuințelor par a fi ușor supraevaluate după mai mulți ani de creștere puternică. Această tendință a apărut în paralel cu un nivel ridicat al împrumuturilor, care este în prezent în scădere, și cu o creștere puternică a datoriei gospodăriilor, care, împreună, prezintă un anumit risc pentru stabilitatea financiară. Cu toate acestea, sectorul bancar rămâne bine capitalizat, foarte profitabil și înregistrează un nivel scăzut de credite neperformante. Sunt necesare eforturi continue pentru a aborda vulnerabilitățile economice ale Slovaciei. Mai precis, cererea excedentară ar trebui să fie redusă pentru a sprijini corectarea deficitului de cont curent și a diferențialului de inflație de bază față de restul zonei euro. Acest lucru poate fi realizat prin asigurarea unei consolidări fiscale adecvate și a unor măsuri de abordare a datoriei gospodăriilor, menținând în același timp accesibilitatea locuințelor prin impozitarea proprietăților și prin măsuri de sprijinire a ofertei de locuințe.

Statele membre care se confruntă cu dezechilibre

Cipru *se confruntă cu dezechilibre după ce, până în 2022, s-a confruntat cu dezechilibre excesive. Vulnerabilitățile legate de datoria externă, publică și privată s-au redus în ansamblu, dar rămân un motiv de preocupare.* Datoriile mari, inclusiv creditele neperformante, au scăzut în mod semnificativ și se preconizează că vor continua să scadă, însă deficitele de cont curent rămân o problemă. Datoria privată este în scădere din 2015, cu excepția anului 2020, marcat de criza provocată de pandemia de COVID-19, și se preconizează că va continua să scadă în acest an și în anul următor, o evoluție susținută de creșterea nominală a PIB-ului. Cu toate acestea, creșterea ratelor dobânzii ar putea exercita presiuni asupra serviciului datoriei, în condițiile în care predomină împrumuturile cu rată fluctuantă a dobânzii. Stocurile de datorii private și externe sunt afectate de prezența în Cipru a entităților cu scop special, care determină creșterea nivelului acestor stocuri, dar prezintă riscuri limitate la adresa economiei. Creditele neperformante deținute de bănci au scăzut foarte mult în ultimii ani ca urmare a cesiunilor creditelor neperformante, a eliminărilor din bilanț, a rambursărilor în numerar, a soluționării și a stingerii creanțelor prin dare în plată a unor active. Datoria publică a scăzut constant; în prezent se situează sub nivelul anterior pandemiei și se preconizează că va scădea și mai mult în 2023 și în 2024. În pofida redresării sectorului turismului, deficitul mare de cont curent a crescut în 2022, reflectând cererea internă robustă, precum și prețurile ridicate ale energiei; se estimează că acesta va scădea într-o oarecare măsură anul acesta și anul viitor, dar va rămâne semnificativ. Răspunsul în materie de politici a fost favorabil. Se preconizează că mai multe măsuri incluse în planul de redresare și reziliență vor contribui la diversificarea economiei, vor sprijini creșterea

exporturilor și vor atenua dependența excesivă de importurile de petrol. Ca parte a planului de redresare și reziliență, la jumătatea anului 2022 a fost adoptat un pachet de legi de modificare privind societățile care achiziționează credite și administratorii de credite, care a îmbunătățit mediul de lucru al acestora și a sprijinit reducerea creditelor neperformante. După mai multe prelungiri, suspendarea executărilor silite s-a încheiat în luna februarie: un cadru eficace în materie de executare silită este esențial pentru a-i încuraja pe debitori să participe la restructurarea creditelor, pentru a reduce și mai mult creditele neperformante din economie, pentru a contribui la reducerea îndatorării private și pentru a consolida disciplina în materie de plăți.

Spania *continuă să se confrunte cu dezechilibre. Vulnerabilitățile legate de nivelul ridicat al datoriei private, publice și externe, care au relevanță transfrontalieră, s-au redus, însă se mențin*. Datoria externă și, în special, ponderea datoriei private au scăzut în anii 2010 și, după o întrerupere temporară în 2020, și-au reluat declinul în 2021; se preconizează că acestea vor continua să scadă, fiind favorizate de creșterea economică. Cu toate acestea, ele rămân la niveluri încă ridicate. Poziția externă a beneficiat de un cont curent excedentar timp de un deceniu, chiar dacă s-a redus recent din cauza impactului pandemiei asupra exporturilor turistice și cel al creșterii prețurilor energiei în 2022. Datoria publică rămâne ridicată. În 2022, aceasta și-a reluat traiectoria descendentă care a generat îmbunătățiri înainte de pandemie, determinate de o creștere nominală puternică a PIB-ului, dar rămâne peste nivelurile anterioare pandemiei. Într-un ritm mai moderat, se preconizează o continuare a acestei reduceri în 2023 și 2024, susținută de măsuri de politică prevăzute în planul de redresare și reziliență. Sistemul financiar a dat dovadă de reziliență în fața recentelor șocuri provocate de pandemie și de criza energetică. Șomajul a scăzut din nou, dar se menține la un nivel ridicat și persistă zone de vulnerabilitate, inclusiv valori foarte ridicate ale șomajului pe termen lung și ale celui în rândul tinerilor. Riscurile potențiale care afectează reducerea în continuare a vulnerabilităților sunt legate în principal de impactul înăspririi condițiilor financiare asupra gospodăriilor și a pozițiilor financiare ale întreprinderilor, precum și asupra sustenabilității pe termen mediu și lung a datoriei publice în contextul condițiilor actuale de pe piață și al îmbătrânirii populației. Progresele în materie de politici au fost favorabile, iar continuarea punerii în aplicare a planului de redresare și reziliență ar trebui să aducă îmbunătățiri suplimentare.

Franța *continuă să se confrunte cu dezechilibre. Vulnerabilitățile legate de nivelul ridicat al datoriei publice, precum și de competitivitate și de creșterea scăzută a productivității, care au relevanță transfrontalieră, persistă, dar au prezentat indicii de diminuare.* Datoria publică a scăzut de la redresarea PIB-ului în 2021, după o creștere în timpul pandemiei. În 2022, diverse măsuri fiscal-bugetare au atenuat în mod semnificativ impactul crizei energetice, dar au încetinit reducerea datoriei. Conform estimărilor, datoria va scădea și mai mult anul acesta și anul viitor, însă ulterior va intra din nou pe o traiectorie ascendentă în absența unor măsuri corespunzătoare de politică, rămânând la un nivel ridicat și peste nivelurile anterioare pandemiei, iar provocările legate de sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu rămân ridicate. Măsurile de politică luate în ultimii ani pentru consolidarea creșterii potențiale ar putea contribui la corectarea creșterii estimate a datoriei publice pe termen mediu. Au fost adoptate mai multe reforme pentru a stimula competitivitatea prin costuri. Un mic efect pozitiv asupra competitivității este deja vizibil și se preconizează că impactul lor deplin se va materializa în următorii ani. De asemenea, se preconizează că productivitatea muncii se va îmbunătăți ca urmare a punerii în aplicare eficace a investițiilor și reformelor planificate. Economia franceză a dat dovadă de reziliență în

ultimul an, competitivitatea prin costuri fiind mai puțin afectată de creșterea prețurilor energiei decât în restul zonei euro. Exporturile se îmbunătățesc datorită redresării în continuare a turismului transfrontalier și a industriei aeronautice, care au fost puternic afectate de pandemie. În timp ce datoria sectorului privat a crescut în cea mai gravă fază a pandemiei, împrumuturile mai mari contractate de întreprinderi au fost însoțite de creșteri ale capitalului propriu și de acumularea de rezerve de lichiditate. Ratele mai ridicate ale dobânzii pot îngreuna reducerea gradului de îndatorare publică și privată. Răspunsul politic a fost favorabil, însă există în continuare provocări, legate în special de gestionarea finanțelor publice. Pentru reducerea în continuare a vulnerabilităților rămâne fundamentală punerea în aplicare eficace a reformelor recent adoptate, și anume reforma gestionării finanțelor publice și noul mecanism de efectuare a evaluărilor anuale ale cheltuielilor publice. Ambele acțiuni sunt esențiale pentru a continua reducerea cheltuielilor și pentru a menține datoria publică pe o traiectorie descendentă susținută. De asemenea, guvernul a adoptat o reformă a sistemului public de pensii care se preconizează că va contribui la sustenabilitatea datoriei publice.

Germania *continuă să se confrunte cu dezechilibre. Excedentul ridicat și persistent de cont curent, care reflectă și un nivel scăzut al investițiilor în raport cu economiile, cu relevanță transfrontalieră, a fost redus treptat, cel mai recent în contextul crizei energetice, dar se preconizează că va crește semnificativ.* Excedentul de cont curent a scăzut încet până în 2019, cu o creștere ușoară a ratei investițiilor interne și o scădere a balanței comerciale, fiind marcat ulterior de circumstanțe economice neobișnuite. Acesta a scăzut semnificativ în 2022, ca urmare a creșterii prețurilor energiei din import, precum și a reducerii excedentului comercial neenergetic și a redresării importurilor legate de turism. În 2022, excedentul a rămas peste nivelurile sugerate de fundamentele economice ale țării și ar urma să se redreseze semnificativ în 2023 și să rămână aproape neschimbat în 2024, dar se anticipează că va rămâne sub pragul PDM. Se preconizează că salariile vor crește puternic, sprijinind cererea internă, în timp ce costurile unitare ale muncii ar putea crește mai rapid decât în restul zonei euro. Cu toate acestea, consumul și investițiile sunt afectate temporar de inflația ridicată. În ultimii ani, prețurile locuințelor au înregistrat creșteri importante, chiar dacă s-au relaxat într-o oarecare măsură începând cu jumătatea anului 2022. Oferta de locuințe nu poate recupera decalajul față de cerere în contextul investițiilor rezidențiale slabe, ceea ce se poate adăuga la riscurile persistente de supraevaluare. Punerea în aplicare la timp și eficace a inițiativelor de investiții publice și eliminarea obstacolelor din calea investițiilor ar contribui la reducerea în continuare a vulnerabilităților.

Ungaria *se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile legate de presiunile foarte puternice asupra prețurilor și de nevoile de finanțare externă și publică au crescut și sunt semnificative.* Inflația a crescut semnificativ și nu a început încă să se tempereze în mod vizibil. În cazul în care inflația rămâne ridicată pentru o perioadă prelungită, aceasta ar submina și mai mult competitivitatea prin costuri și ar putea duce la creșterea costurilor de finanțare. Deficitul mare de cont curent a fost puternic accentuat de creșterea prețurilor energiei în 2022, iar datoria externă pe termen scurt a crescut. Îmbunătățirea contului curent în acest an și în următorul an depinde de continuarea tendinței anticipate de moderare a prețurilor energiei, dar se preconizează totuși că deficitul de cont curent va rămâne la un nivel care nu este neglijabil în 2023 și 2024. Intensitatea energetică ridicată a economiei este importantă pentru dinamica contului curent. Deficitul public a fost mare, fapt cauzat doar parțial de măsurile politice luate ca răspuns la pandemie și la crizele energetice, și reprezintă o mare parte din împrumuturile externe ale economiei. Ponderea datoriei publice în PIB a scăzut din cauza creșterii nominale semnificative a

PIB-ului, dar această scădere poate fi pusă sub semnul întrebării de încetinirea activității și de persistența deficitelor ridicate. Costurile aferente împrumuturilor suverane au crescut din 2021, iar guvernul se confruntă cu o povară tot mai mare a dobânzilor, în timp ce scadența datoriei este încă relativ scăzută. Prețurile locuințelor s-au dublat pe o perioadă de cinci ani, dar creșterea prețurilor s-a oprit la sfârșitul anului 2022. Cu toate acestea, probabilitatea unei scăderi substanțiale a prețurilor nominale pare limitată pe fondul gradului scăzut de îndatorare a gospodăriilor și în contextul actual de inflație ridicată. Inconsecvențele în materie de politici au exacerbat vulnerabilitățile identificate. Coordonarea eficace și delimitarea clară a politicilor macroeconomice, susținute de un cadru politic instituțional solid, sunt esențiale pentru protejarea sustenabilității fiscale și externe, precum și pentru ancorarea așteptărilor. Se preconizează că punerea în aplicare la timp și pe deplin a reformelor structurale incluse în Planul de redresare și reziliență al Ungariei va contribui la reducerea vulnerabilităților macroeconomice și va sprijini creșterea și ajustarea pe termen mediu.

Țările de Jos *continuă să se confrunte cu dezechilibre. Persistă vulnerabilități cu relevanță transfrontalieră legate de nivelurile ridicate ale datoriei private și de excedentul mare de cont curent, în ciuda unor indicii de atenuare.* Excedentul de cont curent, în pofida recentelor revizuiri ale datelor, și datoria privată sunt mari, în comparație cu cele definite de standardele internaționale, și depășesc fundamentele economice. Excedentul mare de cont curent a scăzut în 2022, ca urmare a înrăutățirii condițiilor comerciale, contul curent în prețuri constante fiind în creștere, precum și ca urmare a creșterii deficitului în ceea ce privește veniturile primare. Odată cu îmbunătățirea condițiilor comerciale, se preconizează că excedentul se va redresa semnificativ în 2023 și se va stabiliza în 2024. S-au înregistrat progrese limitate în materie de politici și sunt necesare eforturi suplimentare pentru a reduce obstacolele din calea investițiilor. Gradul de îndatorare al societăților nefinanciare și cel al gospodăriilor rămân ridicate: acesta din urmă este mai îngrijorător, deoarece face ca gospodăriile să fie vulnerabile la șocuri, riscurile de șocuri fiind exacerbate de supraevaluarea ridicată și în creștere a prețurilor locuințelor. În viitor, se preconizează că gradul de îndatorare va înregistra în continuare o scădere moderată. În pofida scăderii moderate a prețurilor locuințelor, presiunea asupra pieței locuințelor persistă, în special deoarece construcția de locuințe noi rămâne cu mult sub obiectivele guvernului. În același timp, achiziționarea de locuințe finanțată prin îndatorare continuă să fie subvenționată printr-o impozitare favorabilă, dar politicile privind piața privată a închirierilor riscă să submineze dezvoltarea acesteia.

Portugalia *continuă să se confrunte cu dezechilibre. Vulnerabilitățile legate de nivelul ridicat al datoriei private, publice și externe s-au redus, însă se mențin.* După o întrerupere temporară cauzată de izbucnirea pandemiei, ponderea datoriei publice și a sectorului privat a revenit pe traiectorii descendente în 2021 și se preconizează că va continua să scadă, fiind favorizată de creșterea economică. Deși în prezent se situează sub nivelurile anterioare pandemiei, ponderea datoriei publice și a sectorului privat rămâne la niveluri încă ridicate. PIIN în mod clar negativă s-a îmbunătățit, de asemenea, atât înainte, cât și după pandemie, și se preconizează că îndatorarea externă va scădea și mai mult, fiind susținută de creșterea economică continuă, în pofida unei oarecare încetiniri în 2023. Micul deficit de cont curent s-a înrăutățit marginal în 2022, reflectând creșterea prețurilor energiei, însă această deteriorare a fost atenuată de continuarea redresării semnificative a exporturilor, în special a turismului. În viitor, se preconizează că reducerea în continuare a prețurilor energiei și creșterea în continuare a exporturilor turistice, precum și politicile actuale de sprijinire a eficienței energetice și a surselor regenerabile de energie vor

echilibra contul curent și vor continua să sprijine ajustarea PIIN. Prețurile locuințelor au crescut puternic timp de mai mulți ani, în vreme ce creditele neperformante au continuat să scadă de la niveluri care erau deja moderate. Principalele riscuri pentru reducerea în continuare a vulnerabilităților sunt legate de impactul înăspririi condițiilor financiare și de un mediu extern incert, precum și de impactul potențial al acestora asupra creșterii economice. Progresele în materie de politici au fost favorabile, punându-se un accent deosebit pe planul de redresare și reziliență, iar continuarea punerii în aplicare a planului ar trebui să aducă îmbunătățiri suplimentare.

România *continuă să se confrunte cu dezechilibre. Există vulnerabilități în ceea ce privește conturile externe, legate de deficitul bugetar important, iar presiunile cauzate de supraîncălzirea economiei au crescut.* Deficitul de cont curent, care era deja mare, s-a înrăutățit și mai mult după recesiunea provocată de pandemie și, din cauza acestei situații, economia este vulnerabilă la șocurile legate de finanțarea externă. În condițiile în care deficitul de cont curent s-ar menține în continuare la acest nivel ridicat, există riscul ca poziția investițională internațională netă să fie împinsă și mai mult în jos. Semnele supraîncălzirii economiei sunt evidente, cu o valoare a inflației de bază inconfortabil de ridicată, cu salarii care au crescut cu un procent de două cifre și o rată a șomajului relativ scăzută. Se preconizează că indicatorii de competitivitate prin costuri se vor stabiliza, dar că vor persista probleme structurale. Cursul de schimb pare să se situeze la un nivel superior celui sugerat de fundamentele economice și se intervine în continuare puternic pentru a-l gestiona. Deficitul public se menține la un nivel ridicat de mai mulți ani și acest lucru explică în mare măsura cererea excedentară și, decurgând din aceasta, deficitul extern; chiar dacă se va îmbunătăți, se preconizează că deficitul public va rămâne mare în acest an și în anul următor. Reducerea deficitului public în 2022 a fost determinată în principal de creșterea nominală puternică a PIB-ului, care s-a bazat, la rândul său, în mare măsură pe supraîncălzirea cererii interne. Primele de risc și costurile aferente împrumuturilor suverane sunt semnificativ mai mari decât în anii anteriori pandemiei. Având în vedere insuficiența curentă a lichidităților la nivel mondial, va fi important să se inverseze tendințele actuale. În viitor, ajustarea bugetară ar trebui să fie modalitatea preferată utilizată pentru a alinia mai bine cererea la ofertă și pentru a limita deficitul intern și cel extern. Implementarea integrală a reformelor fiscale și de pensii incluse în planul de redresare și reziliență, precum și respectarea obiectivelor bugetare în cadrul procedurii aplicabile deficitelor excesive ar putea contribui în mare măsură la limitarea dinamicii actuale.

Suedia *continuă să se confrunte cu dezechilibre. Persistă vulnerabilități legate de piața imobiliară și de nivelul ridicat al datoriei private.* Prețurile la imobiliare sunt ridicate și au tot crescut până de curând. Creșterea prețurilor la locuințe a fost însoțită de creșterea datoriei private. În 2022, în contextul înăspririi semnificative a condițiilor monetare și de finanțare, prețurile la imobiliare au început să scadă în mod vizibil, ceea ce pare a fi începutul unei eliminări a vulnerabilităților acumulate. Prețurile rămân mult supraevaluate și se preconizează că vor continua să scadă. Recent, cifra de afaceri din sectorul imobiliar a scăzut foarte mult și, prin urmare, a scăzut și cererea de locuințe nou-construite. Până în prezent, evoluțiile nefavorabile s-au limitat la sectorul construcțiilor și la sectorul imobiliar, care în prezent înregistrează o scădere bruscă după mai mulți ani de creștere puternică. În ansamblu, se preconizează că economia suedeză se va contracta în 2023, modificările condițiilor monetare afectând bilanțurile gospodăriilor și ale societăților imobiliare comerciale, precum și posibilitățile acestora de a consuma și de a investi. Impactul creșterii ratelor dobânzii asupra plăților ipotecare este

substanțial, din cauza faptului că predomină ratele fluctuante ale dobânzii și creditele ipotecare cu durată foarte lungă. Impactul schimbării condițiilor asupra sectorului financiar a fost limitat; sectorul este puternic și înregistrează marje de profit ridicate și rate de capital ponderate în funcție de risc, ceea ce împiedică, probabil, propagarea problemelor sectorului imobiliar în întreaga economie prin intermediul sectorului financiar, deși acest sector este foarte expus riscului imobiliar. Progresele în materie de politici au fost limitate. În special, sistemul fiscal continuă să favorizeze achiziționarea de locuințe, prin nivelul scăzut al impozitelor recurente pe proprietate și să promoveze achiziționarea de locuințe finanțate prin împrumut, datorită deductibilității fiscale semnificative aplicate dobânzilor aferente împrumuturilor ipotecare. În plus, ineficacitatea pieței închirierii de locuințe a făcut obiectul unei reforme limitate.

Statele membre care se confruntă cu dezechilibre excesive

Grecia *continuă să se confrunte cu dezechilibre excesive. Vulnerabilitățile legate de nivelul ridicat al datoriei publice și de stocul ridicat de credite neperformante în contextul unei rate ridicate a șomajului s-au atenuat, în schimb poziția sa externă s-a deteriorat.* O preocupare majoră este faptul că deficitul de cont curent a crescut semnificativ în 2022, în pofida redresării veniturilor provenite din turism. Deși, conform previziunilor, deficitul extern ar trebui să se reducă într-o anumită măsură în anul în curs și cel viitor, acesta va rămâne totuși cu mult peste nivelul necesar pentru a asigura o îmbunătățire durabilă a poziției investiționale internaționale nete. În ciuda faptului că ponderea datoriei publice în PIB rămâne în continuare cea mai ridicată din UE, aceasta a cunoscut o îmbunătățire semnificativă în 2022, care se datorează în mare parte creșterii nominale puternice a PIB-ului, iar în 2023 și 2024 se preconizează că va scădea în continuare. Nivelul creditelor neperformante a înregistrat o scădere bruscă anul trecut, pe fondul diminuărilor semnificative din anii anteriori, dar rămâne ridicat și continuă să afecteze profitabilitatea și capacitatea de creditare a băncilor, care, la rândul său, are un efect negativ asupra consolidării intensității capitalului și asupra creșterii productivității economiei. Politicile adoptate ca răspuns la această situație au contribuit la corectarea dezechilibrelor, iar punerea în aplicare a planului de redresare și reziliență reprezintă o oportunitate majoră de a aborda deficiențele structurale rămase. Cu toate acestea, este necesar să se depună eforturi suplimentare, în special pentru a se asigura faptul că soldurile externe revin pe o traiectorie susținută de îmbunătățire și că stocul de credite neperformante continuă să scadă, inclusiv prin asigurarea unei eficacități sporite a procedurii de executare silită a datoriilor și prin îmbunătățirea pieței secundare a creditelor neperformante.

Italia *continuă să se confrunte cu dezechilibre excesive. Deși s-au înregistrat unele îmbunătățiri, persistă vulnerabilități legate de nivelul ridicat al datoriei publice și de creșterea slabă a productivității, în contextul fragilității pieței muncii și al unor deficiențe de pe piețele financiare, care au relevanță transfrontalieră.* În ultimii ani, vulnerabilitățile cu care se confruntă în mod tradițional Italia s-au atenuat într-o oarecare măsură, dar rămân importante și se preconizează că nu vor dispărea rapid. Persistența unei creșteri slabe a productivității a reprezentat unul dintre principalii factori responsabili de faptul că Italia înregistrează de mult timp o creștere economică modestă, care frânează reducerea datoriei publice, are un impact negativ asupra oportunităților de ocupare a forței de muncă și asupra bilanțurilor băncilor. Ponderea datoriei publice a continuat să scadă în 2022, corelată cu redresarea economică. Ea rămâne însă ridicată și constituie o provocare substanțială pentru sustenabilitatea finanțelor publice. Se preconizează că ponderea datoriei publice va scădea și mai mult până în 2024, dar va crește pe termen mediu în absența

unor măsuri de consolidare. Guvernul a pus în aplicare măsuri suplimentare pentru a sprijini reziliența sectorului financiar, iar nivelul creditelor neperformante a scăzut în mod semnificativ, dar băncile sunt în continuare expuse într-o măsură importantă riscului suveran. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește politicile de combatere a dezechilibrelor, dar sunt necesare eforturi susținute, iar implementarea planului de redresare și reziliență rămâne principala prioritate de politică, deoarece include reforme cuprinzătoare și investiții importante. Pentru a angaja datoria publică ridicată pe o traiectorie descendentă fermă, în contextul creșterii costurilor cu serviciul datoriei și a costurilor legate de îmbătrânirea populației, este nevoie de o abordare multidimensională, bazată pe politici fiscal-bugetare prudente, cu excedente primare adecvate, cu investiții și reforme care să stimuleze creșterea, cu asigurarea respectării într-o mai mare măsură a obligațiilor fiscale, precum și cu o utilizare eficientă a resurselor naționale și europene. Italia se confruntă cu provocări care, pe lângă o implementare susținută și solidă a planului de redresare și reziliență, ar putea fi abordate prin eforturi de politică suplimentare, în special în domeniul impozitării, al cadrului fiscal-bugetar și al sistemelor de pensii, precum și în domeniul demografiei, al pieței muncii și al energiei.